

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
TALLINNA KOLLEDŽ

Majandusarvestus

Eleri Kiveste

**PABERIVABALE RAAMATUPIDAMISELE ÜLEMINEKU
ANALÜÜS JA RAKENDAMISE VÕIMALUSED ETTEVÖTTE
VÄNDRA VISA OÜ NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Silver Toompalu, MSc

Tallinn 2015

SISUKORD

SISUKORD	2
1 PABERIVABA RAAMATUPIDAMINE.....	6
1.1 Paberivaba raamatupidamise olemus, selle seadusandlus ning eelised ja puudused	6
1.2 Pilveteenuse kasutamine ehk andmete arhiveerimine Internetis, selle eelised ja puudused ning turvalisus	8
2 E-ARVE OLEMUS	11
2.1 E-arve olemus, sellele esitatud nõuded ning eelised ja puudused	11
2.2 Põhilised Eestis tegutsevad digiarvete operaatorid.....	16
2.2.1 Telema AS	16
2.2.2 Edisoft Estonia OÜ	17
2.2.3 eArvekeskus As Eesti Post (uue nimega Omniva)	17
2.2.4 OpusCapita AS	18
3 PABERIVABA RAAMATUPIDAMISE RAKENDAMINE OÜ VÄNDRA VISAS	20
3.1 Ettevõtte klientuuri teadlikkuse, valmisoleku ja rahulolu uuring ja analüüs e-arvetele üleminekuks.....	20
3.2 Sobivaima e-arvete lahenduse ja dokumendihaldus- ning arhiveerimissüsteemi leidmine Väandra Visa OÜ-le	29
KOKKUVÕTE	36
VIIDATUD ALLIKAD	38
LISAD	41
Lisa 1. Ankeetküsimustik "E-arved"	41
SUMMARY	46

SISSEJUHATUS

Raamatupidamise tarkvarad kolivad üha enam Interneti, et kasutada pilveteenust, mille süsteemile on võimalik pääseda ligi kõikjalt, kus eksisteerib Internet. Erinevate dokumentide käitlemiseks on loodud raamatupidamisprogrammidele laiaulatuslikke tarkvaralisi e-lahendusi, mida pidevalt arendatakse. Seda selleks, et dokumente saaks mugavalt digitaliseerida, saata neid kinnitusringile, majandustarkvaras liidestada, konteerida ning arhiveerida. Moodsad lahendused lasevad kaasaja raamatupidajal tegeleda pigem erinevate digidokumentide liikumise ja kinnitussüsteemide paika panekuga programmis, lubavad digitaalselt allkirja anda ja olla endise administreerimise asemel rohkem monitoorija rollis.

Tänapäeval ei tundu vaatepilt ruumist, mis on täidetud raamatupidajatega, väga mõistlik. Üha suurenev e-arvetele üleminek vähendab kulusid nii materjalidele (paber), teenusele (kandeteenus) kui ka tööjõule (palk). Peale selle jäävad teenust kasutades vähemaks inimlikest eksimustest tekkida võivad vead arvete sisestusel. Kindlasti on kasuks andmete töötlemise kiirus, mugav kättesaadavus ja arhiveerimine. Viimased aastad näitavad märgatavat huvi kasvu e-arvete kasutamise vastu. Antud teema aktuaalsust kinnitab Eesti Rahandusministeeriumi poolt seatud eesmärk minna 2016. aasta lõpuks avalikus sektoris täielikult üle e-arvetele. Sellest veelgi kõrgemal tasandil on Euroopa Komisjonil eesmärk hakata Euroopas aastaks 2020 kasutama peamiselt masintöödeldavaid e-arveid.

Lõputöö teema on valitud lähtudes teema aktuaalsusest ning ettevõtte Väandra Visa OÜ juhtkonna plaanist muuta ettevõtte raamatupidamine paberivabaks. Selleks plaanitakse üle minna ainult masintöödeldavatele e-arvetele, lisaks on plaan kolida dokumendihaldus sobivaimasse Interneti tarkvarasse.

Lõputöö eesmärgiks on selgitada välja võimalikud tarkvara muudatused/arendused ja dokumentide töötlemise lahendused paberivabale raamatupidamisele üleminekuks Väandra Visa OÜ-s.

Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- ettevõtte klientuuri teadlikkuse, valmisoleku ja rahulolu uuring ning analüüs e-arvetele täielikuks üleminekuks;
- ettevõttele sobivaima e-arvete lahenduse leidmine;
- ettevõttele sobivaima dokumendihalduse ja arhiveerimissüsteemi leidmine.

Lõputöö koostamisel kasutab autor nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid uurimismeetodeid. Esimese kvalitatiivse uurimuse käigus hangitakse teavet erinevatest e-arvetega seotud andmebaasidest, juba varem läbi viidud e-arvete turu-uuringutest, raamatutest, õigusaktidest, teaduslikest artiklitest, ajalehtedest ja ajakirjadest. Lisaks kirjeldatakse ettevõtte tööprotsesse vaatluse ja ettevõtte töökorraldust reguleerivate dokumentide põhjal ja tehakse koostööd analüüsitava ettevõttega Väandra Visa OÜ. Teise kvalitatiivse uurimuse jaoks viiakse Väandra Visa OÜ klientide seas läbi ankeetküsitlus selgitamaks e-arvetele täielikuks üleminekuks vajalikku teadlikkust ja valmisolekut ning hinnata juba e-arvete teenust kasutatavate klientide rahulolu. Kvantitatiivseks uurimismeetodiks on ankeetküsitluse vastuste analüüsimine statistiliste meetodite abil. Lisaks koostab autor kvalitatiivse uuringu, selgitamaks välja turul olevad sobivaimad meetodid ja tooted/teenused Väandra Visa OÜ paberivabale raamatupidamisele üleminekuks. Selleks pakub töö autor välja põhjalikud kirjeldused parimatest võimalikest toodetest/teenustest ning töötab need läbi ettevõtte Väandra Visa OÜ juhi ja raamatupidajaga, eesmärgiga välja valida sobilikud ja teostatavad lahendused vaadeldavale ettevõttele.

Töö on jaotatud kolmeks peatükiks, mis omakorda jagunevad alapeatükkideks. Esimeses peatükis antakse ülevaade paberivabast raamatupidamisest, selle eelistest ja puudustest, sellega kaasnevatest nõuetest ning seadusandlikest regulatsioonidest. Teise osana kirjeldatakse antud peatükis pilveteenuse kasutamist ehk andmete arhiveerimist Internetis, selle eeliseid, puudusi ja turvalisust.

Teine peatükk kirjeldab masinloetavaid e-arveid, nendele esitatud nõudeid, plusse ja miinuseid ning toob välja suuremad Eestis tegutsevad e-arvete operaatorid.

Kolmanda peatüki esimeses alapeatükis analüüsitakse erinevaid statistilisi meetodeid kasutades ettevõtte Väandra Visa OÜ klientuuri teadlikkust ja valmisolekut e-arvetele üleminekuks ning uuritakse juba e-arveid kasutavate klientide rahulolu. Analüüsi teises osas uuritakse paberivaba raamatupidamise rakendamise võimalusi Väandra Visa OÜ-s. Selleks kirjeldatakse ettevõtet,

tehakse ettevõtte tarkvara analüüs, leitakse ettevõttele parim e-arvete operaator ja dokumentide haldamise lahendus.

1 PABERIVABA RAAMATUPIDAMINE

Paberivaba raamatupidamine ei ole uus mõiste. Paljud ettevõtted ja asutused juba kasutavad paberivaba raamatupidamist ning üha rohkem on neid ettevõtteid, kus see kasutusele võetakse. Seoses tehnoloogia kiire arenguga jõuame varem või hiljem olukorrani, kus paberivaba raamatupidamine saab domineerivaks. Elektroonilistele dokumentidele üleminek võimaldab e-dokumente paremini käidelda, neid kiiremini edastada ja soodsamalt säilitada. Paberivaba raamatupidamise kasutusele võtmise peamised eesmärgid on kulude ja ökoloogilise jalajälje vähendamine ning informatsiooni töötlemise ja kättesaadavuse kiirendamine.

1.1 Paberivaba raamatupidamise olemus, selle seadusandlus ning eelised ja puudused

Paberivaba raamatupidamine ei ole piiritletud mõiste, see muutub ajas pidevalt tehnika ja tarkvara arengu tõttu. Erinevate rakenduste hulgast valib iga ettevõtte endale sobilikud kasutatavad meetodid, tooted ja teenused. Järgnevalt vaatlemegi paberivaba raamatupidamise plusse ja miinuseid.

Paberivaba raamatupidamise eelisteks on: [39]

- ajaline võit dokumendihalduses – dokumentide loomine, kasutamine, edastamine ja säilitamine on palju lihtsamad ning säästavad väga palju aega;
- vähenevad dokumentide säilitamise ja tarnimise kulud;
- operatiivsus – veebipõhine juurdepääs dokumentatsioonile ja raamatupidamisele igal ajal ning igal pool, kus on Internet;
- dokumentide kiire leidmine – elektroonilisel dokumentide arhiveerimisel leiab vajaliku asja kiiresti ja vaid mõne nupuvajutusega üles;
- kiirem arve töötlemine – elektrooniliselt toimub kõik kiiremini kui käsitsi ning lisaks on ka vigade arv väiksem.

Paberivaba raamatupidamise kitsaskohad seonduvad peamiselt elektroonilises keskkonnas olevate dokumentidega: [29, lk 18]

- IT-lahenduste eluiga ja dokumentide säilitamine – seoses infotehnoloogia väga kiire arenguga võib tekkida vajadus dokumentide konverteerimiseks, mis tähendab omakorda lisakulutusi hooldusele ja haldusele;

- dokumentide autentsus ja tehingute kontrolljälg – digitaalsed dokumendid nõuavad täiendavaid kontrollmehhanisme, et tagada dokumentide autentsus dokumendi elukäigu jooksul;
- turvalisus (serverisüsteemi turvalisus, varukoopiate olemasolu, häkkerid);
- Interneti kiirus – pilveteenuste kasutamisel võib Interneti kiirus piirata suurte failide hoiustamist.

Kui lähtuda Spetsialisti artiklis [29] välja toodud puudustest, siis enamik neist esineb ka argistes veebitoimingutes ja ei ole ületamatud. On teada, et riigiasutustes kasutatakse üha enam e-teenuseid ja siiani on need osutunud suhteliselt praktiliseks ning ka turvalisteks. Seega võib eeldada, et pilveteenus saab vajalikud rakendused ja parendused parimaks toimimiseks. [29]

Tänaseks on juba nii mõnedki Euroopa riigid mõistnud e-arvete kasutamisest saadavat tulu. Paraku näitab e-arvetele ülemineku dünaamika, et ilma seadusliku kohustuseta kipub protsess takerduma. Seetõttu on osades riikides e-arvete kasutamine juba kohustuslik ning järjest rohkemates riikides kohustuslikuks saamas. Põhiliselt on e-arved kohustuslikud arveldamisel era- ja avaliku sektori vahel (B2G). Riikides, kus on B2G e-arvetega arveldamise seadusandlik kohustus, kasvab e-arvete kasutamine ka erasektori sees (B2B) ning seega kogu riigis. E-arvete osakaalu kasvu tulemusena kasvab riigis tervikuna kulude kokkuhoid. Eurostati 2013. aasta andmetel oli e-arvete osakaal kõikidest arvetest Taanis 59%, seal on e-arvete kasutamine ka kohustuslik, Norras 37%, Austrias 35%. Aastast säästu hinnatakse Taanis 120 miljonile eurole. [23]

Peamised ootused/eeldused paberivaba raamatupidamise kasutamisel oleksid arvete töötlemisele kuluva aja vähenemine, aja lühenemine arve saamisest maksekorralduse koostamiseni internetipangas ja eelkõige arhiveerimisruumi mahu vähenemine paberarvete hoiustamise vajaduse kadumise näol. Samas, nagu uute lahenduste puhul tavaks, esineb ka paberivaba raamatupidamise puhul mõningaid kitsaskohti, mis vajavad lahendust. Autor tooks siinkohal välja järgmised:

- ei saavutata soovitud ajalisi kokkuvõtteid;
- kogemuste puudus ja võimalus kelleltki nõu küsida;
- usaldus operaatorite vastu;
- konfidentsiaalsus;
- kasutajate valmisolek ja õpivõime;
- aeganõudev ja kulukas juurutamine.

E-arvetele kehtivad paberarvetega võrdsed nõuded, mis on välja toodud erinevates seadustes:

- Raamatupidamise Seaduse §9 lõige 2 punkt 2 ütleb, et raamatupidamisregistreid võib vormistada ja säilitada lisaks käsitsi ja trükitud dokumentidena ka kirjalikku taasesitamist võimaldaval infokandjal, kui on tagatud sellel säilitatava info autentsus [30];
- Raamatupidamise Seaduse §11 kohaselt: „Raamatupidamise sise-eeskirjades peab kirjeldama arvutitarkvara kasutamist firma raamatupidamises” [30];
- Raamatupidamise seadus ütleb, et kõik nõutud arvete väljad peavad olema täidetud ka e-arveid kasutades [30];
- masinloetavaid arveid tohib esitada partneritele juhul, kui vastav kokkulepe on eelnevalt sõlmitud [29];
- sarnaselt paberarvele, tuleb ka e-arvet säilitada 7 aastat, alates selle majandusaasta lõpust, mil algdokument raamatupidamises kajastati [29];
- elektroonilistel dokumentidel peab olema tagatud andmete loetavus, taasesitatavus, terviklikkus (puutumatus) ning päritolu tuvastamine kogu säilitusaja jooksul [5];
- elektroonilisel kujul säilitatavaid algdokumente (e-arveid) peab olema võimalik mõistliku aja jooksul elektrooniliselt taasesitada [5].

Elektroonilist arvet ei erista originaalarvest miski juhul, kui elektroonilisel arvel on olemas kõik arvele omased vajalikud andmed. Seaduses on digiarvetele esitatavad nõuded täpselt samad, nagu ükskõik millisel muul kujul esitatud arvetele. Maksu- ja Tolliamet kinnitab, et e-arvet aktsepteeritakse maksumenetluses raamatupidamise algdokumendina ja e-arve on majandustehingu toimumist kinnitavaks tõendiks nii raamatupidamise seaduse kui ka käibemaksuseaduse tähenduses [5].

1.2 Pilveteenuse kasutamine ehk andmete arhiveerimine Internetis, selle eelised ja puudused ning turvalisus

Paberivaba raamatupidamise üheks suureks osaks on pilve kasutamine ehk andmete arhiveerimine Internetis. Järjest rohkem ettevõtteid võtavad kasutusele pilveteenuse, mis on üks osa paberivabale raamatupidamisele üleminekust. Pilv ei ole uus tehnoloogiline lahendus, vaid see muudab tarbimis- ja kulumudelit IT-tehnoloogia kasutamisel. Pilveteenuse puhul pakutakse IT-tehnoloogiat suurtest andmekeskustest, kus mastaabiefekti tõttu on võimalik saavutada suuremat efektiivsust riistvaraliste ressursside tarbimisel ning lahenduste haldamisel.

Spetsialisti 2015. aasta jaanuarikuu numbris [29] võetakse teema kokku lühidalt: pilveteenus tähendab seda, et selle kasutaja saab oma andmeid hoiustada teenusepakkuja serveritele ehitatud pilves, millele on ligipääs Interneti kaudu. Pilveteenuste puhul on seega tegemist Internetis asuvate failihoidlatega, kus on võimalik avada ning salvestada mistahes dokumendifaile. Juhul kui üks server lakkab töötamast, on samad andmed olemas teistes serverites. [29]

Üldjuhul on pilveteenuse kasutamisele ülemineku otsus seotud efektiivsuse tõstmise, kulude vähendamise või tehnoloogia nüüdisajastamisega. Kuna pilveteenuse tarbimise puhul on tegemist tavalise lepingu sisuga, tuleks ettevõtetel palju tähelepanu pöörata sellele, milline on lubatud käideldavus, millised on käideldavuse garantiid, kes vastutab andmete säilimise eest ning kuidas turvatakse teenust. Samuti on väga tähtsaks teemaks privaatsus – tuleb veenduda, kes on pilveteenusesse salvestatud andmete omanik ning mida pilves hoitavate andmetega tehakse või ei tehta, kuna sisu kasutusõigust teenusepakkujale ei taheta anda. [28]

Üha rohkem ettevõtteid saab aru vajadusest korraldada dokumendihaldust elektroonilises keskkonnas, sest: [20, lk. 4]

- suur dokumentide hulk nõuab nende haldamiseks tõhusamaid meetodeid;
- dokumentide loomises, vahetamises ja haldamises osaleb varasemast laiem ring töötajaid ja see suurendab vajadust tõhusa dokumendihalduse kontrollisüsteemi järele;
- elektroonilises keskkonnas paraneb juurdepääs dokumentidele.

Dokumendi haldamine Internetis ei erine nende haldamisest paberil, kõik põhimõtted jäävad samaks. Digitaalselt hallatavatel dokumentidel on paberkandjal dokumentidega võrreldes mitmeid eeliseid, kuid samas ka puudusi.

Elektroonilise dokumendihalduse eelisteks on: [20; 27]

- majanduslik kokkuvõtte (makstakse kasutamise, mitte IT-ressursside omamise eest);
- juurdepääs kõikjal, kus on Internet;
- info parem haldamine, hoiustamine;
- skaneeritud paberdokumentide parem kättesaadavus;
- ettevõtte kliendihalduse paranemine.

Takistusteks on seejuures aga: [27]

- vanema generatsiooni raskus kohaneda;
- Interneti puudumisel ei ole võimalik teenust kasutada;
- andmete turvalisus ja privaatsus (vaatamata privaatsuslepingutele ei saa kindlalt tuvastada, kas ja kes meie andmeid näevad ja kasutada saavad).

Vanema generatsiooni kohanemiseks kulub kindlasti omajagu aega, samas on see omane paljudele innovaatilistele lahendustele. Kindlasti aitaksid siinkohal kaasa vanemate töötajate täiendkoolitused, mis tagaksid sujuvama ülemineku. Internetiühenduse võimalikud tõrked takistavad tegelikult juba praegu sujuvat andme-edastust ka tavalistes raamatupidamisprogrammides, kus suur osa toiminguid käib siiski vaatamata kõigele võrgu kaudu. Kui kasutada aga näiteks Dropbox-i (populaarne pilveteenus), siis on kogu andmestik

olemas ka kõigi arvutite kõvaketastel, milledele selleks luba on antud. Seega on mingil määral võimalik tööd teha ka ilma Internetita. Küll aga ei saa sellisel juhul kindel olla, kas tegu on kõige uuema versiooniga töödeldavast dokumendist, kuna dokumendi uuendused toimuvad siiski vaid Interneti olemasolul.

Privaatsuse küsimust peab autor oluliseks, sest reeglina ei soovi ükski ettevõtte, et kolmandatel isikutel oleks ligipääs nende arvetele. Samas tagab antud teenus jällegi ettevõtetele tõhusama riigipoolse kontrolli võimaluse (autor peab silmas MTA võimalust jälgida rahade liikumisi), kuna andmed ja dokumendid on hõlpsamini kättesaadavad. See toob positiivse poole pealt kaasa maksupettuste vähenemise.

2 E-ARVE OLEMUS

Arve on kauba müümisel või teenuse osutamisel müüja poolt ostjale väljastatav dokument, millest lähtub müüdud kauba või teenuse nimetus, kogus ja maksumus ning käibemaksukohustuslasest kauba müüja/teenuse osutaja puhul ka maksumusele lisatud käibemaks. E-arve on üks arve vormidest. [5]

Ajaloolistest ja infotehnoloogilistest arenguetappidest lähtuvalt võib arved jagada kolmeks liigiks: [5]

- müüjalt ostjale nn käest kätte või posti teel edastatud paberarve;
- e-posti teel manusena edastatud arve (näiteks PDF-formaadis dokument, digitaalallkirjaga või ilma selleta);
- süsteemide poolt vahetatav arve (näiteks Eestis e-arve standardil põhinev XML formaadis dokument).

2.1 E-arve olemus, sellele esitatud nõuded ning eelised ja puudused

E-arve on majandustehingut tõendav dokument, mis on sisult kui tavaline paberarve, kuid see liigub elektroonilises keskkonnas, mis tähendab seda, et sellega toimetamine toimub algusest lõpuni elektrooniliselt (loomine, edastamine, kirjendamine ja säilitamine). E-arve ehk masinloetaval (XML) kujul arvefail liigub ühest majandustarkvarast teise, vältides arve menetlemiseks ja maksmiseks käsitsi andmete sisestamist. Eestis on tavaks e-arvega kaasa panna ka arvepilt, milleks on valdavalt PDF-formaat. E-arve peab olema taasesitatav ning arvel peavad olema täidetud kõik headele äritavadele vastavad tingimused. Kasutatavate arvete jaoks on välja töötatud Eesti Pangaliidu e-arve standard. E-arved on usaldusväärsed ja turvalised, muudavad arveldusprotsessi tõhusaks ning aitavad kokku hoida aega ja raha. E-arveldus automatiseerib täielikult arvete kogumise ja saatmise protsessi nii, et ostja või klient ei pea tegema ühtegi andmete sissekannet või toimetama saadud arvega nii-öelda käsitsi. Arve infovoog läheb automaatselt arve saaja vastavasse programmi. Samuti on võimalik kasutada arvete kinnitamisel digitaalset allkirja, mis tagab arvete autentsuse ja terviklikkuse. Arved on kindlas vormingus, mida on võimalik integreerida vastavasse raamatupidamisprogrammi ja seejärel ka programmis arhiveerida seadusega ettenähtud ajaks. [4; 38]

E-arveks ei ole õige pidada igasuguse elektroonilise andmevahetuse käigus saadetud arveid nagu näiteks e-posti teel saadetud PDF, XLS ja muid sellisel kujul olevaid arvefaile, sest nende arvefailide sisestamine raamatupidamisprogrammi eeldab käsitsi tehtavat tööd. [24]

E-arve on paberarvega võrdne elektrooniline arve. Nõuded arve sisule on arve vormist sõltumatud, see tähendab, et paberil oleva arve nõuded kehtivad ka elektroonilisel kujul olevale arvele. Arvele esitatavad nõuded on toodud raamatupidamise seaduse §-s 7 ja käibemaksuseaduse §-s 37.

Raamatupidamise seaduse §-st 7 tulenevalt peavad arvel olema järgmised andmed: [30]

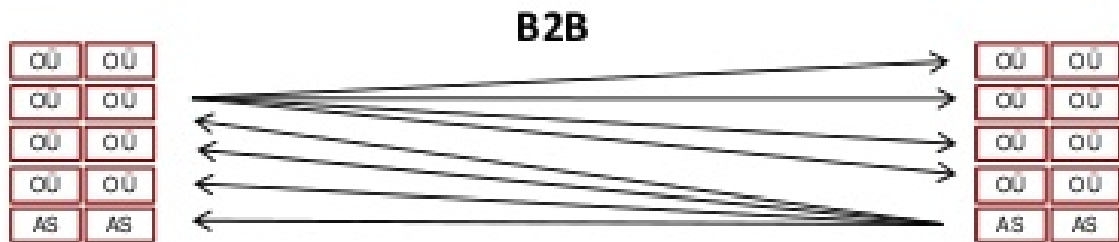
1. dokumendi nimetus ja number;
2. koostamise kuupäev;
3. tehingu majanduslik sisu;
4. tehingu arvnäitajad (kogus, hind, summa);
5. tehingu osapoolte nimed;
6. tehingu osapoolte asu- või elukoha aadressid;
7. majandustehingut kirjendava raamatupidamiskohustuslast esindava isiku allkiri (allkirjad), mis kinnitab (kinnitavad) majandustehingu toimumist;
8. vastava raamatupidamiskirjendi järjekorranumber.

Käibemaksuseaduse §-st 37 tulenevalt peavad arvel olema järgmised andmed: [22]

1. arve järjekorranumber ja väljastamise kuupäev;
2. maksukohustuslase nimi, aadress, maksukohustuslasena registreerimise number;
3. kauba soetaja või teenuse saaja nimi ja aadress;
4. kauba soetaja või teenuse saaja maksukohustuslasena registreerimise number, kui tal on maksukohustus kauba soetamisel või teenuse saamisel;
5. kauba või teenuse nimetus või kirjeldus;
6. kauba kogus või teenuse maht;
7. kauba väljastamise või teenuse osutamise kuupäev või kauba või teenuse eest osalise või täieliku makse laekumise kuupäev, kui see on kindlaks määratav ja erinev arve väljastamise kuupäevast;
8. kauba või teenuse hind ilma käibemaksuta ning allahindlus, kui see pole hinna sisse arvatud;
9. maksustatav summa käibemaksumäärade kaupa koos kohaldatavate käibemaksumääradega või maksuvaba käibe summa;
10. tasumisele kuuluv käibemaksusumma.

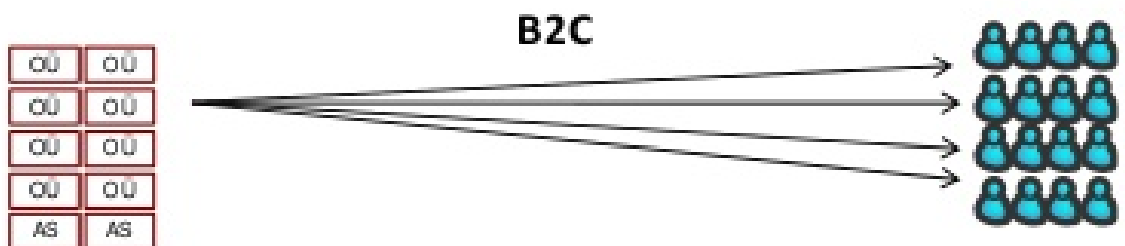
E-arveid võib jaotada e-kaubanduse ja e-äri mudelitest tulenevalt järgmiselt: [33]

1. B2B – (Business to Business) ehk ettevõttelt ettevõttele. Jooniselt 1 on näha, et arve liigub ühelt ettevõttelt teisele ettevõttele. B2B mudel viitab ettevõtete omavahelisele arvete vahetamisele.

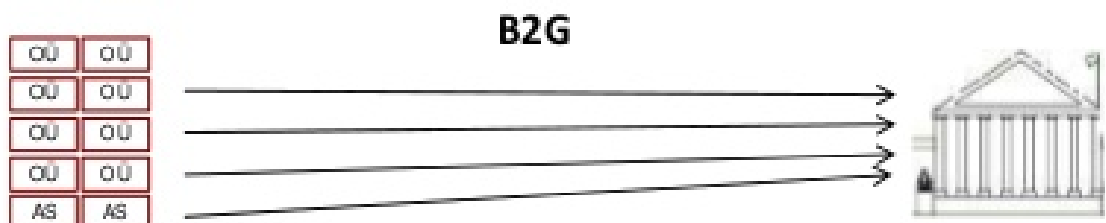
Joonis 1. Arvete saatmine B2B mudeli puhul [33]

2. B2C – (Business to Customer) ehk ettevõttelt kliendile, eraisikule. Jooniselt 2 on näha, et arve liigub suurettevõttelt eraisikutele.

Joonis 2. Arvete saatmine B2C mudeli puhul [33]

3. B2G – (Business to Government) ehk hõlmab tehinguid ettevõtete ja valitsus-institutsioonide vahel. Jooniselt 3 on näha, et arve liigub ettevõttelt avalikku sektorisse.

Joonis 3. Arvete saatmine B2G mudeli puhul [33]

Selleks, et ettevõtte oleks valmis kasutama e-arveid, peavad täidetud olema järgmised kriteeriumid: [31]

- on vaja keskkonda, kus arveid digitaalselt menetleda, kulud kinnitada ja jaotada kontodele-kulukohtadele. Sageli pakuvad operaatorid valmis lahendusi;
- on vaja tehnilist lahendust, et digitaalselt menetletud dokumendid finantstarkvarasse üleviia. Tavaliselt valmib see kliendi ja operaatori koostöös;
- on vaja reaalseid e-arveid, peab olema arvete väljastajaid, kes suudavad oma tarkvarast arved andmefailina välja anda, seejärel saab neist operaatori abiga formeerida e-arved.

Erinevalt paberarvetest esitatakse e-arvetel kogu teave digitaalselt. E-arvetel on võrreldes paberarvetega olulised eelised, mis hõlmavad lühemaid maksetähtaegu, vähem vigu, väiksemaid trüki- ja postikuluseid ning eelkõige täielikult integreeritud töötlust. Seepärast on e-arvete üks iseloomulik omadus seotud asjaoluga, et neid on võimalik automatiseerida, eriti juhul, kui arve saadetakse struktureeritud vormingus. E-arveid saab koostada ja edastada automaatselt ja otse arve väljastaja või teenusepakkuja finantstarneahela süsteemist arve saaja süsteemi. Seepärast ei tulene suurem majanduslik kasu mitte trüki- ja postikulude kokkuhoiust, vaid kogu kaubanduspartnerite vahelise protsessi automatiseerimisest ja integreerimisest, alates tellimuste esitamisest kuni maksmiseni. [21 lk. 3]

E-arved on usaldusväärsed, turvalised, soodsamad kui paberarved ja muudavad teenuste, kauba ning muude kulutuste eest esitatud arvete käitlemise märkimisväärselt efektiivsemaks. E-arvete kasutamisel ei ole piiranguks ettevõtte suurus – see sobib nii väiksemale kui ka suuremale ettevõttele. Ka eraisikute jaoks on e-arve märkimisväärselt mugavam ja kindlam viis arvete vastuvõtmiseks – seda nii internetipankades kui ka e-posti kaudu. [13]

E-arve on kiireim tee arvete saatmiseks klientidele, kes omakorda saavad tänu e-arvetele menetleda arveid digitaalselt (koguda vajalikud allkirjad ja kanded). See tagab kiire menetluse, mis ei sõltu arve ja isiku füüsilisest asukohast ning protsessi läbipaistvuse ja jälgitavuse. Menetletud arve saab automaatselt kanda finantstarkvarasse ning suunata tasumisele. Digitaalselt menetletud arveid ei ole vaja eraldi arhiveerida – tagatud on online-arhiiv. Lisaks leiavad kõik arved mugavalt üles ka isikud, kellel tavaliselt ei ole raamatupidamisele ligipääsu (nõukogu liikmed, audiitorid, kulujuhid jne). [28, lk 14]

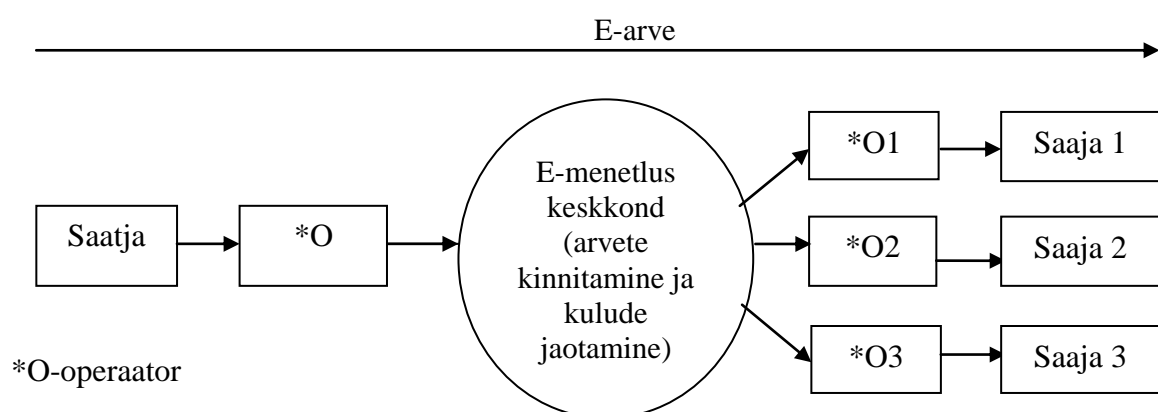
Elektroonilise arve kõige positiivsemaks küljeks on aja kui taastumatu ressursi säästmine. Tänu e-arvetele väheneb aeg, mis kulub printimiseks, arve ümbrikusse panemiseks, posti panemiseks, skaneerimiseks, andmete sisestamiseks ja arve arhiveerimiseks. Peale selle vähenevad ka trüki- ja postikulud. [32]

Samuti on arvete töötlemine kiirem ja odavam, kui e-arvete andmed suunatakse automaatselt ettevõtte maksete arvestamise süsteemi. Otsene süsteemi saatmine hoiab ära ummistatud e-maili kontod ja samuti vähenevad vead, mis võivad tekkida, kui raamatupidaja arveid käsitsi programmi sisestab. E-arvete kasutamisest saadav keskkonnaalane kasu, mis tuleneb paberi tarbimise vähenemisest ja transpordialasest energia kokkuhoiust, on samuti märkimisväärne ja võib vähendada CO₂ heidet Euroopa liidus 1 miljoni tonni võrra aastas. [21, lk 4]

Negatiivse poole pealt võiks välja tuua selle, et erinevates riikides võivad e-arved olla loodud erinevad formaadiga ja erinevate standardite järgi, mis takistab sujuvat andmevahetust rahvusvaheliste ettevõtete vahel. Samuti võib see olla takistuseks e-arvete kasutamisel oodatud kasu ja aja kokkuhoiu aspektist. Probleemiks võivad olla ka erinevate riikide seadused. Maksu- ja Tolliamet kinnitab, et Eestis aktsepteeritakse e-arvet maksumenetluses raamatupidamise algdokumentina, see tähendab, et see on majandustehingu toimumist kinnitavaks tõendiks nii raamatupidamise seaduse kui ka käibemaksuseaduse tähenduses. Küll aga võib mujal maailmas kehtiv praktika olla erinev ja välismaise kliendi puhul peaks siiski teist arve vormi kasutama. [12]

Kindlasti on ettevõtte seisukohalt kasulik kasutada e-arveid, aga raamatupidamise sektoris võib see tähendada drastilist töökäte arvu vähenemist. Seda ennekõike seetõttu, et e-arvete korral ei ole vaja saabuvald ostuarveid enam käsitsi sisestada, kuna need on masinloetavad. Suurimat säästvat mõju avaldab see erasektoris, kuna võrreldes avaliku sektoriga on seal suuremad ostuarvete mahud.

Kui algselt piirdus e-arvete saamise võimalus sama teenusepakkuja klientidega, siis nüüdseks pakutakse e-arvete rändlust ehk roamingut, mis tagab, et e-arveid saadetakse kõigilt teistelt rändlusega liitunud e-arve operaatoritelt. E-arvete rändlus on arvete üleandmine e-kujul ühelt e-arvete operaatorilt teisele. Üheks tingimuseks on see, et arve peab olema algusest lõpuni elektroonilisel kujul. Rändluse kaudu liikunud arved jõuavad reeglina vastuvõtja arvete e-menetluse keskkonda, kus toimub nii arvete kinnitamine kui ka kulude jaotamine. [31]

Joonis 4. E-arve rändlus (autori koostatud tuginedes [31])

E-menetluskeskkond võimaldab e-arvete liikumist nii suurte ja väikeste ettevõtete kui ka avaliku ja erasektori vahel. Eestis tähendab see, et arve vastuvõtja saab e-arve talle meelepärases või teenuse pakkujast sõltuvas formaadis ning sellele lisatud arve PDF-kujul. Rändluse kaudu

liikunud arved jõuavad reeglina vastuvõtja arvete e-menetluse keskkonda, kus toimub nii arvete kinnitamine kui ka kulude jaotamine ja e-arvete teisendamine vastuvõtjale sobivasse vormingusse. [31]

2.2 Põhilised Eestis tegutsevad digiarvete operaatorid

Elektroniliste dokumentide edastamise teenust pakuvad Eestis näiteks Opus Capita, E-arvekeskus, Telema ja Edisoft. B2B ja B2G e-arvete saatmisega tegelevad Telema, E-arvekeskus, Itella ja Edisoft. B2C e-arvete saatmist võimaldavad E-arvekeskus ja Itella.

2.2.1 Telema AS

Telema loodi 2000. aastal ja selle põhitegevuseks on IT-lahenduste pakkumine ettevõtete ostu- ja müügi protsesside efektiivistamiseks. Tegemist on Baltikumi suurima EDI operaatoriga. Telema pakub teenuseid, mis võimaldavad asendada paberdokumentid elektroonsete dokumentidega. [34]

Müügiorganisatsioonile Telema poolt pakutav baasteenus on elektrooniliste dokumentide vahetamise teenus (EDI), millele toetuvad kõik integreeritud või veebi kaudu kasutatavad lisaväärtusteenused. [36]

Telema pakub järgnevaid müügi protsesse toetavaid teenuseid: [36]

- elektroonilist andmevahetust;
- Telema MMT (Mobiilse Müügimehe Töövahendit);
- Telema Webshop'i;
- Telema PDM (Product Data Management);
- konsultatsioone, nõustamist, koolitusi, kliendituge.

Telema kaudu saab vahetada lisaks e-arvetele ka paljusid teisi elektroonilisi dokumente, peamiselt tellimusi, tellimuste kinnitusi, saatelehti, pakkumisi, aga ka müügi- ja inventuuriaruandeid. Seetõttu kasutavad Telema süsteemi peamiselt kaubandusettevõtted, kus laoarvestusega seotud info täpsus ja kiirus on esmatähtsad. [35]

2014. aastaks oli Telemal Baltikumis üle 1000 lepingulise kliendi, võrgustik sidus üle 3500 kaupluse ja 1000 tarnija. Telema edastab kaubandusdokumente (tellimused, arved, saatelehed) ja töötleb neid vastavalt ärireeglitele. Telema tegutsemise algusest alates on Balti riikides EDI teel vahetatavate kaubadokumentide mahu iga-aastane kasv olnud enam kui kümme protsenti.

Telema vahendab oma süsteemi kaudu 20 erinevat dokumentitüüpi, millest enim kasutatakse e-arveid ja e-tellimusi. 2014. aastal liikus Telema süsteemis ligi neli miljonit tellimust ja pea samas mahus arveid. [34;40]

2.2.2 Edisoft Estonia OÜ

Edisoft asutati 1999. aastal ning ettevõtte on EDI teenusepakkuja ja integraator Eestis, Lätis, Leedus ja Venemaal. Edisoft toetab EDI keskkonnas oma kliente kõikide ärirakendustega ja integratsiooniga. Ettevõtte kliendid on esindatud erinevates tööstusharudes ja tööstuse spetsiifikast tulenevad ka klientide nõuded. [9]

Peamised tööstusharud, kus kasutatakse Edisofiti lahendusi: [8]

- jaemüük;
- hulgikaubandus;
- logistika;
- töötlev tööstus (naftakemikaalid, metallurgia, energeetika);
- avalik sektor;
- pangandus ja teenindussektor.

Edisofiti lahendus hõlmab endas: [11]

- e-dokumentide vahetust (EDI);
- Master Data haldamist ehk terviklikke toodete andmeid ning *online* kontrolli;
- tarneahela koostööd (turustajate koostöö, logistika koostöö);
- tarnija inventari haldamist;
- e-tellimuste haldamist (e-kaubanduse B2B e-tellimuste portaal);
- e-arvete haldamist;
- müügi analüüsi;
- automaatset müüki;
- kliendisuhete haldamist (kliendisuhete juhtimine);
- laosüsteemi haldamist (laosüsteemi juhtimine ning veebimüük).

Edisofiti teadmised ja kogemused EDI ja integratsiooni ärirakendustest (raamatupidamis-süsteemid) võimaldavad pakkuda ettevõtte klientidele kõige paindlikumaid ja unikaalsemaid nõuandeid ning kasutusvalmis lahendusi. Edisoftil on kavas rakendada, kasutada ja toetada 23 tootevalikut, lahendust ja teenust kiires tempos, et tagada usaldusväärne tulemus ning mõistlik hind kõikidele klientidele. [10]

2.2.3 eArvekeskus As Eesti Post (uue nimega Omniva)

Eesti E-arvete Keskus OÜ (EEAK) on Eesti Post AS tütarfirma, mis pakub internetipõhiseid arvete edastus-, haldus- ja arhiveerimisteenuseid. Peamised tooted on väikeettevõtete

arvehalduse portaal, elektroonne ostuarvete menetlusportaal (eKinnitusring) ja kliendispetsiifilised müügiarvete edastusteenused. EEAK on loodud 2008. aastal ning teenus on saadaval juunist 2009. EEAK on Rahandusministeeriumi e-arvete projekti ametlik partner, paljude kohalike omavalitsuste arvehalduse pakkuja. Ettevõtte on e-arvete operaator, mis ühendab endas e-arvete saatjad, saajad ning nende poolt kasutatavad majandustarkvarad. Ettevõtte portaal on e-arvete saatmise ning vastuvõtmise kanal kõigile ettevõtetele ja asutustele. [33]

eArvekeskus võimaldab arveid saata nii e-arvetena, PDF-arvetena kui ka elektroonselt otse Eesti Posti väljatrükkimiseks ning kohaletoimetamiseks. Ettevõtte võimaldab e-arveid saata e-arvekeskuse kasutajatele ja internetipankadesse. Samuti liigutakse selles suunas, et e-arveid saaks saata ka riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele, siiani pole see veel võimalik. [14]

Arvete vastuvõtmise kohapealt võimaldab eArvekeskus: [15]

- muuta kogu ostuarvete menetlusprotsessi paberivabaks;
- hallata ühes kohas erinevatest kanalitest saabuvald arveid (e-arveid, PDF-arveid ning paberarveid);
- arveid elektroonselt aktsepteerida ning internetipanka maksmiseks edastada;
- edastada arvete info raamatupidamiskannete teostamiseks Eestis levinud majandustarkvaradesse.

eArvekeskus tagab ka raamatupidamisdokumentide seitsmeaastase turvalise säilitamise.

2.2.4 OpusCapita AS

Ettevõtte OpusCapita AS (endine Itella Information) teadmised ja oskused põhinevad rohkem kui 20-aastaselt kogemusel Euroopa ettevõtete finantsprotsesside ning süsteemide optimeerimisest. Ettevõtte eesmärk on pakkuda klientidele lahendusi tegevuskulude kokkuhoiuks ning tagada parem ülevaade finantsvaldkonnas toimuvast. [26]

Oma esimesel tegevuskümnendil keskendus ettevõtte peamiselt arvete saatmislahendustele. Hakates 5 aastat tagasi pakkuma arvete vastuvõtmise lahendusi, on Opus Capita edasi liikunud skaneerimise ja andmete tuvastamise ärisse. Koos klientide soovide, muudatustega majandusruumis ja tehnoloogia arenguga on ka ettevõtte arenenud ning liikunud nii e-arvelduse kui ka e-äri tegevusvaldkondadesse. Kõige eelneva jätkuna on jõutud 24 finantstugiteenuse automatiseerimiseni. Opus Capita on oma teenuseid arendanud nii, et need kataks enamikku finantsjuhtimise ja raamatupidamise tööprotsesse. Ettevõtte on kasvanud nii orgaaniliselt kui ka tegevustega kokkusobivate ettevõtete ostmise teel. [26]

Tänaasel päeval pakub OpusCapita juba terviklikku paketti lahendustest, mis kõik katavad finantsjuhtimise valdkondi. Ettevõtte pakub lahendusi automatiseeritud teenustena või ka terviklikke finantsprotsesse. OpusCapita finantsprotsesside automatiseerimise lahendusi kasutab rohkem kui 11 000 klienti enam kui 50 riigis. Ettevõttel on esindus 9 Euroopa riigis ja firmas töötab üle 2 300 spetsialisti. OpusCapita on Posti Grupi ettevõtte ja nende peakontor asub Soomes. Opus Capita portaali kaudu edastatakse igas kuus ligikaudu 500 000 e-arvet, millest 63% on e-postiga saadetavad arved. Portaali kaudu saadavad arveid 49 ettevõtet. [25]

Eestis tegutsevad e-arvete operaatorid jagunevad pakutavate teenuste järgi kaheks. Ühed pakuvad tervet elektroonset dokumendivahetust, toetades kaubandusettevõtete tarneahela protsesse infotehnoloogiliste lahendustega, teised pakuvad vaid arvete vahendamise lahendusi. Eestis pakuvad tervet elektroonset dokumendivahetust Edisoft Estonia OÜ ja Telema AS. Nende operaatorite teenus sobib eelkõige ettevõtetele, kellel on peale arvete vahetuse ka palju kaubadokumente (tellimuslehed, saatelehed). Eesti E-arvete Keskus OÜ ja Opus Capita AS pakuvad vaid e-arvete vahendamise lahendusi.

Autor soovib e-arvete operaatori valimisel eelnevalt selgeks teha ettevõtte vajadused - kas ettevõttel on vaja tervet elektroonilist dokumendivahetust või on vaja vaid elektroonilist arvete vahetust. Samuti tuleks valida ettevõtte vajadusi arvestades kõige ressursisäästlikum teenuse osutaja. Operaatori valimisel tuleks võtta operaatoriteenust pakkuva ettevõttega ühendust ning lasta teha antud ettevõttele sobilikku teenusepaketi kohta hinnapakumine.

3 PABERIVABA RAAMATUPIDAMISE RAKENDAMINE OÜ VÄNDRA VISAS

Vändra Visa OÜ-l on olnud plaan paberivabale raamatupidamisele üle minna juba mõnda aega. Antud analüüsi eesmärk on uurida, millised võimalused oleksid Vändra Visa OÜ-l paberivabale raamatupidamisele üle minna ning milliseid tarkvaralisi uuendusi on selle jaoks vaja läbi viia. Lisaks uuriti ettevõtte klientide võimekust saata, vastu võtta ja üle minna e-arvetele. Ettevõtte kasutab raamatupidamisprogrammi EEVA ning müügiarvete puhul vähesel määral operaatoriteenuse Telema liidest. Uurimise käigus selgitati välja, kas antud programm võimaldab standardile vastavaid e-arve faile koostada ja kas on võimalik programmis vastavaid arendusi teha. Tulemuste põhjal on tehtud järeldused, kuidas ja millised võimalused on Vändra Visa OÜ-l paberivabale raamatupidamisele üle minna.

3.1 Ettevõtte klientuuri teadlikkuse, valmisoleku ja rahulolu uuring ja analüüs e-arvetele üleminekuks

Lõputöö eesmärgiks oli selgitada välja vajalikud tarkvara muudatused ja parimad dokumendi töötlemise lahendused paberivabale raamatupidamisele üleminekuks Vändra Visa OÜ-s. Autori sooviks on leida ettevõttele sobivaim e-arvete operaator, hinnata praeguse majandustarkvara võimekust töötamaks e-teenuste keskkonnas ja vajalike uuenduste/muudatuste hulka üldises töökorralduses. Töö eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:

- ettevõtte klientuuri teadlikkuse ja valmisoleku uuring ning analüüs e-arvetele üleminekuks;
- juba e-arveid kasutavate klientide rahulolu uuring;
- ettevõttele sobivaima dokumendihaldus- ja arhiveerimissüsteemi leidmine.

Uurimuse meetodikana kasutas autor veebipõhist ankeetküsitlust, mis oli sobivaim lahendus (vt Lisa 1). Uurimisküsimuste koostamisel võttis autor aluseks Kadri Malve töö „Elektronilise arvelduse kasutuselevõtu mõju ettevõttele ja efektiivseima e-arve operaatori valimine (JCDecaux Eesti OÜ näitel)“ ning lisaks Kaire Elissaarovi töö „E-arvete rakendamise aspektid Eestis“.

Küsimustik saadeti 93-le Vändra Visa OÜ kliendile. Uuring viidi läbi vastava veebipõhise küsimustikuna, mille link edastati e-maili teel klientide meilidele ja millele vastamiseks oli aega kolm nädalat.

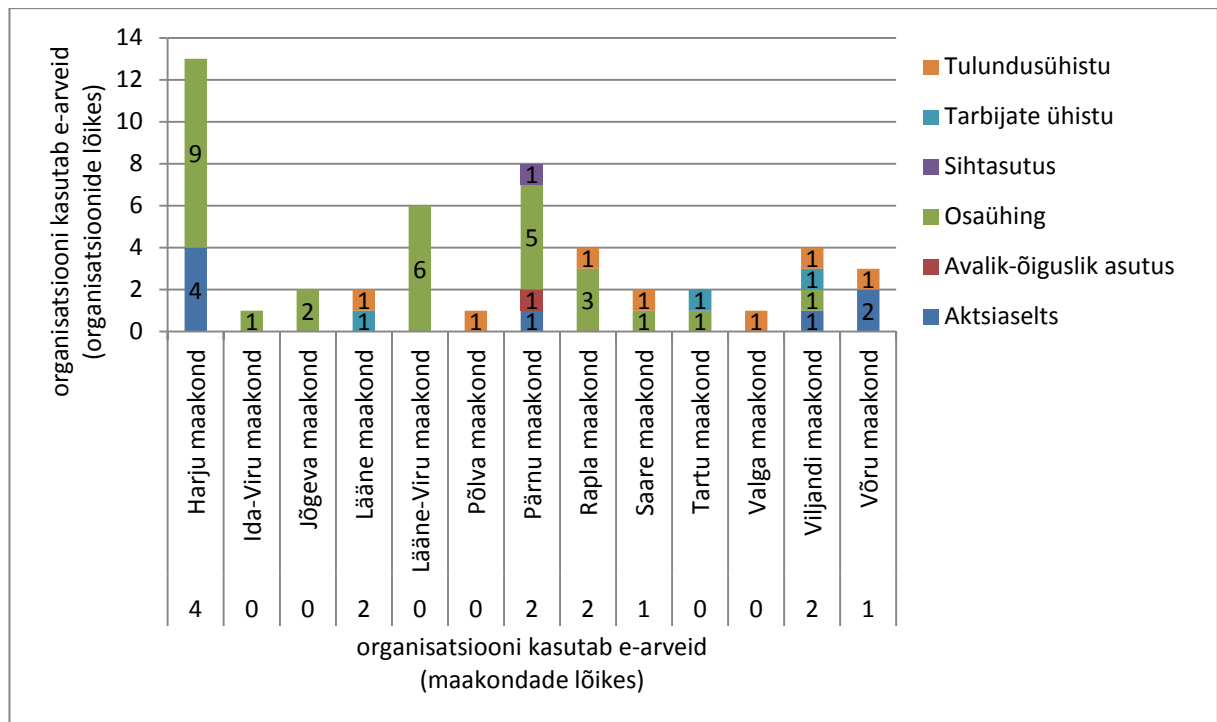
Küsimustiku koostamisel kasutas autor veebipõhist Google küsimustiku toimetajat. Küsimustik koosnes 21 küsimusest, millest esimesele 9-le vastasid kõik küsitluses osalenud ettevõtted, 10-14 küsimusele vastasid ettevõtted, kes veel ei kasuta e-arveid ja küsimustele 15-21 vastasid ettevõtted, kes juba kasutavad e-arveid. Enamik küsimusi olid valikvastustega, mõned 5-palli skaalal ning kõige vähem oli avatud küsimusi. Lisaks oli vastanutel võimalus lisada lõppu kommentaare. Lisas 1 on välja toodud uuringuks kasutatud küsimustik.

Analüüsis kasutatud t-test on üks statistilise analüüsi meetoditest, mis hindab, kas kaks rühma erinevad statistiliselt üksteisest. Selle abil on võimalik võrrelda kahe üldkogumi keskväärtuseid. [37]

Korrelatsioon on seos kahe numbrilise muutuja vahel. Lihtsal moel öelduna väljendab korrelatsioon seost. Reeglina mõõdetakse sellega seost kahe numbriliselt mõõdetava muutuja vahel. Täielikku korrelatsiooni iseloomustab korrelatsioonikordaja väärtus 1 (või ka -1) ja olematut seost 0. Täieliku korrelatsiooni puhul muutuvad mõlemad tunnused täpselt ühes rütmis. [2]

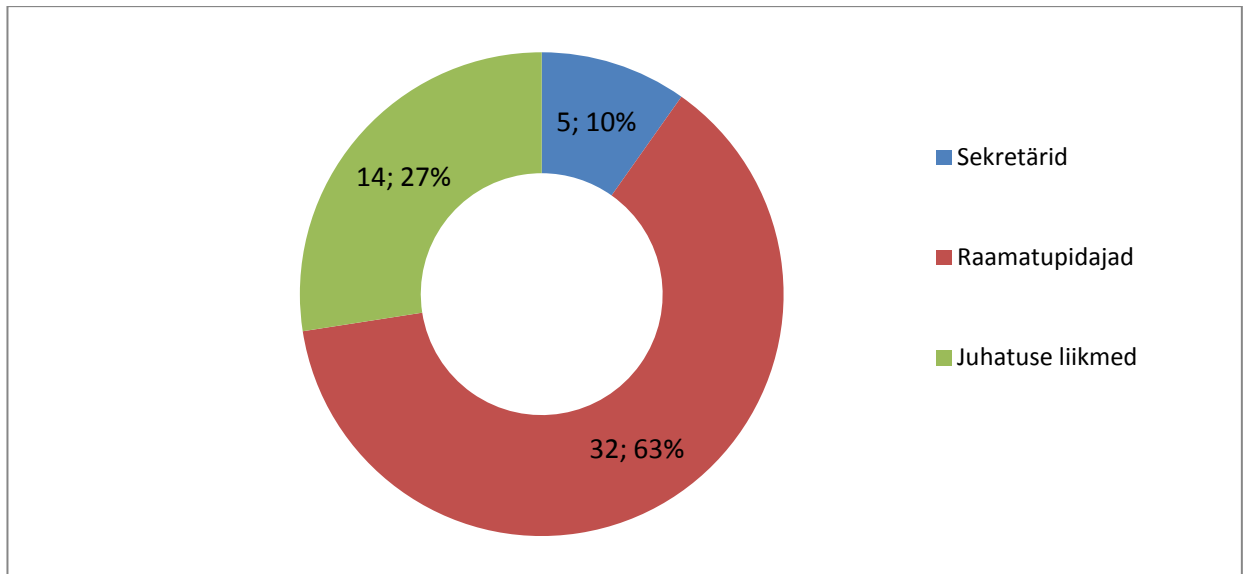
Uuringu küsimustikule vastas kokku 51 ettevõtet, mis moodustas 55% koguhulgast, kellele küsimustik saadeti. Andmeanalüüs viidi läbi mais 2015.

Kuna Vändra Visa OÜ-l on kõige rohkem kliente Harju maakonnas ja neile kõigile saadeti küsimustiku ankeet, siis arvatavasti tuli seetõttu ka kõige rohkem tagasisidet Harju maakonnast, kokku 13 ettevõttelt. Järgnes Pärnu 9 ettevõttega, seejärel Lääne-Viru maakond 6 ettevõttega ning teistest maakondadest oli vastanuid neli ja alla selle. Tulemused on toodud alloleval joonisel.

Joonis 5. E-arvete kasutus maakondade ja asutuste lõikes (autori koostatud)

Jooniselt on näha, et kõige rohkem kasutavad Vändra Visa OÜ klientidest e-arvete operaatorteenust organisatsioonid Harju maakonnas ehk 4 aktsiaseltsi, järgnevad Lääne, Pärnu, Rapla ja Viljandi maakonnad kahe vastanuga ning kõige vähem kasutatakse operaatorteenust Saare ja Võru maakonnas, kus mõlemal juhul oli vaid üks vastaja. Samuti on jooniselt näha ka seda, et ka neid ettevõtteid, kes ei kasuta e-arvete operaatorteenust, on Harju maakonnas kõige rohkem (9 vastanut, kellest kõik on osaühingud), järgneb Pärnu maakond seitsme ettevõttega, Lääne-Viru maakond 6 osaühinguga, Tartu 3 ettevõttega ning seejärel juba ülejäänud maakonnad vastavalt kahe või ühe vastanud ettevõttega. Kahest maakonnast (Hiiu ja Järva maakonnast) ei tulnud ühtegi vastanut, ilmselt sellepärast, et ettevõttel kas pole nendes maakondades ühtegi klienti või jätsid need kliendid vastamata. Jooniselt selgub, et kõige vähem kasutavad operaatorteenust osaühingud – Pärnu ja Harjumaa näitel vastavalt 7 ja 9 mittekasutajat vastanutest. Kasutajatest esikohal on aktsiaseltsid Harju-, Viljandi- ja Raplamaal.

Joonis 6. Küsitluses osalenute ametikohad (autori koostatud)

Küsimustikule vastajatest üle poole moodustavad raamatupidajad, natuke vähem on juhatuse liikmeid ja kõige vähem sekretäre. Raamatupidajaid on vastanute hulgas kokku 32, kes moodustavad kõigist vastanutest 63%. Juhatuse liikmeid on vastanutest 14, kes moodustavad 27% ja sekretäre on vastanutest 5, kes moodustavad 10% (vt joonis 6).

EL Komisjoni soovitus nr 96/280/EC alusel on ettevõtted jaotatud töötajate arvu järgi nelja gruppi: [3]

- mikroettevõtted (töötajate arv on 0-9);
- väikeettevõtted (töötajate arv on 10-49);
- keskmise suurusega ettevõtted (töötajate arv on 50-249);
- suurettevõtted (töötajate arv on 250 või suurem).

Tabel 1. Vastajate jaotus organisatsiooni tüübi järgi (autori koostatud)

Organisatsiooni tüüp:	Organisatsiooni suurus:				Kokku:
	1-9	10-49	50-249	250+	
Osaühingud	21	8	1	0	30
Aktsiaseltsid	0	3	3	3	9
Tulundusühistud	0	0	5	2	7
Tarbijate ühistu	0	0	2	1	3
Avalik-õiguslik asutus	0	0	1	0	1
Sihtasutus	0	0	0	1	1
Kokku:	21	11	12	7	51

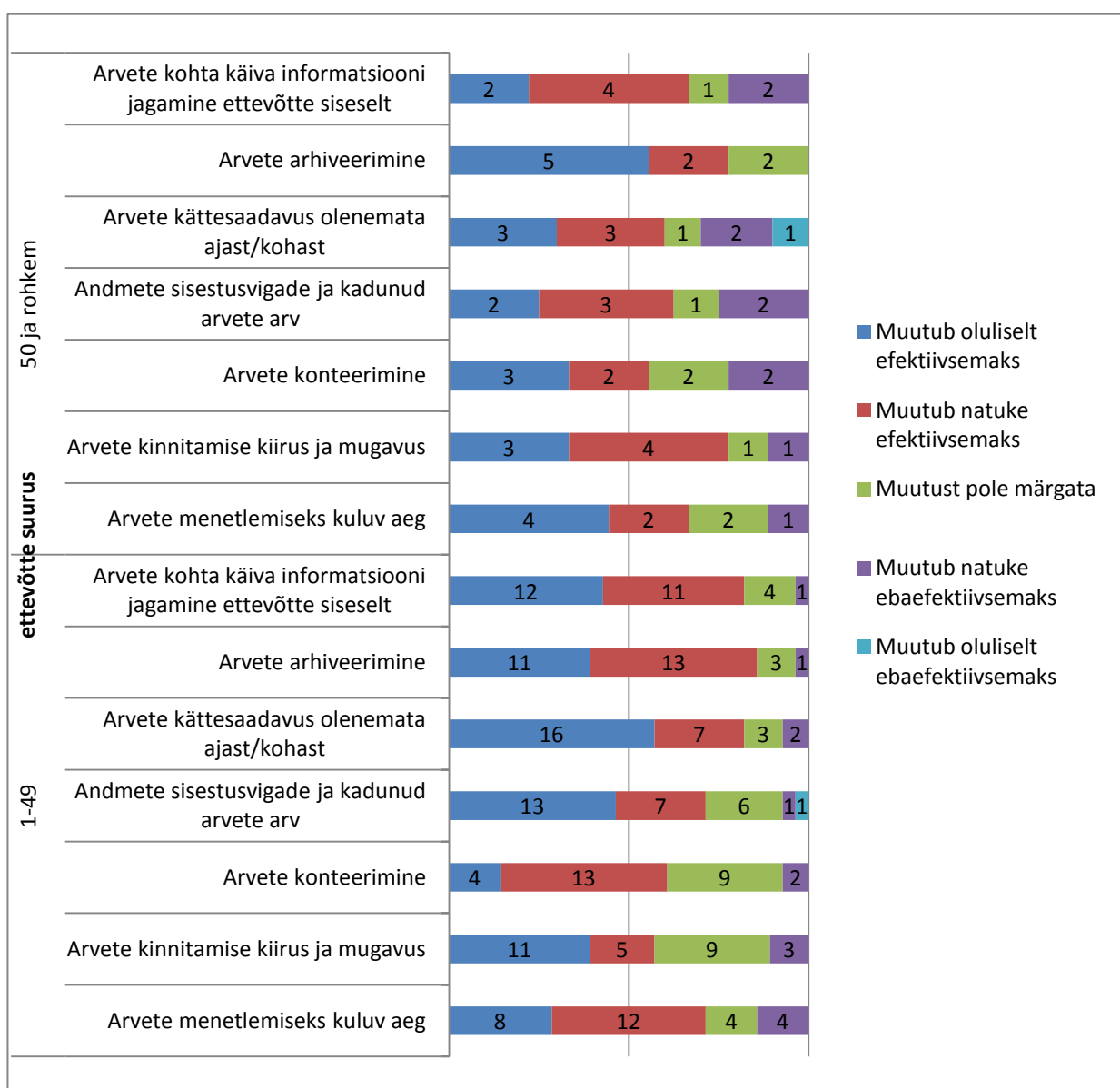
Eelnev tabel väljendab küsimustikule vastanute jaotust organisatsiooni tüübi järgi. Tabelist on näha, et küsitlusele vastanuid oli kõige enam mikroettevõtetest (töötajate arv 1-9), kus vastanuid oli 21, kes kõik olid osaühingud. Järgmiseks oli enam vastanuid keskmise suurusega ettevõtetest (töötajate arv on 50-249), keda oli 12. Kolmandaks vastanute grupiks oli 11 väikeettevõtet (töötajaid 10-49) ning kõige vähem vastanuid oli suurettevõtetest (töötajaid 250 ja rohkem), keda oli 7. Kõige rohkem oli vastanuid osaühingutest, kellest 21 olid mikroettevõtted, mis on 41% kõigist vastanutest, 8 olid väikeettevõtted ning üks oli keskmise suurusega ettevõtte. Aktsiaseltsidest olid 3 väikeettevõtted, 3 keskmise suurusega ettevõtted ja 3 suurettevõtted. Tulundusühistutest olid 5 keskmise suurusega ettevõtted ja 2 suurettevõtted. Tarbijate ühistutest oli 1 suurettevõtte ja 2 keskmise suurusega ettevõtte. Avalik-õiguslik asutus oli keskmise suurusega ettevõtte ning sihtasutus suurettevõtte.

Vastanud ettevõtete hulgas on levinumad raamatupidamisprogrammid Eeva, Directo ja SAF. Eevat kasutab 16 ettevõtet, mis on 31% vastajatest. Directot kasutab 7 ettevõtet ehk 14% vastanud ettevõtetest. SAF-i kasutab 6 ettevõtet, mis on 12% vastanutest. Muu majandustarkvarana mainiti veel Axapta, Hansaworld Books, Erply, HansaRaama (uus nimi Standard Books), Merit Aktiva, Navision, Noom, PMen, Rool, Rapid, SimplBooks. Üks vastaja kirjutas, et ei tea, mis tarkvara nende ettevõtte kasutab ning üks jättis küsimusele vastamata.

Vastanud ettevõtetest koostatakse ja võetakse vastu kõige rohkem umbes 32 000 arvet ja kõige vähem 5 arvet. Keskmiselt käib ühes kuus Väandra Visa OÜ klientide raamatupidamisest läbi 2033 arvet (aritmeetiline keskmine). Autor uuris, kas töötajate arvul on seos kuus koostatud ja vastu võetud arvete arvuga. Autor uuris nende vahelist seost korrelatsioonanalüüsi abil ja selgus, et uuritavate tunnuste vahel eksisteeris nõrgemapoolne positiivne seos ($r=0,39$), mis on

analüüsitava valimi põhjal arvatuna üldistatav ka üldkogumile (r on suurem, kui r kriitiline). Seega saab öelda, et suurema töötajate arvuga ettevõtted menetlevad üldiselt ka suuremat hulka arveid kuus ja väiksema töötajate arvuga ettevõtted menetlevad vähem arveid kuus.

Küsimustikule vastanud ettevõtetest ei ole viis ettevõtet teadlikud, kas nende kasutatav programm võimaldab e-arveid koostada ja vastu võtta. 38 ettevõtet teavad kindlalt, et nende poolt kasutatav programm võimaldab e-arveid koostada ja vastu võtta ja 8 ettevõtet arvavad, et nende poolt kasutatav programm ei võimalda veel e-arveid koostada ega vastu võtta.

Joonis 7. E-arveid mittekasutavate ettevõtete hinnang teenusele (autori koostatud)

Küsitluse tulemustest on näha, et suurettevõtted eeldavad arvete kättesaadavuse tõusu efektiivsust väheseks (3 vastanut), aga väikeettevõtjad usuvad selle olulisse paranemisse (16

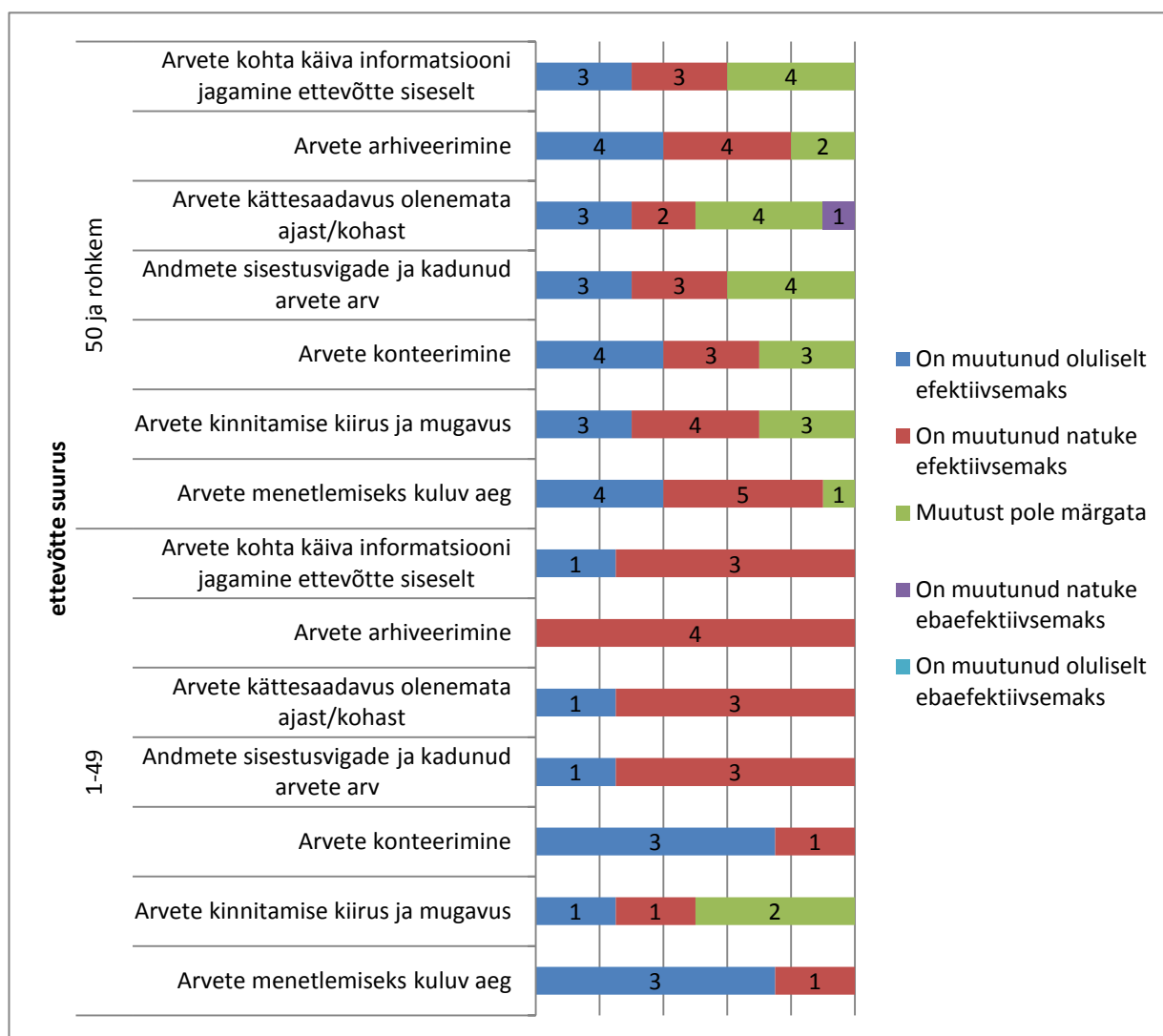
vastanut). Samuti hindavad nad suuremaks võimalust, et kadunud arvete arv ja sisestamisel tekkivate vigade arv väheneb märgatavalt, suurettevõtted ei usu efektiivsuse olulist kasvu, vaid vähem märgatavatesse muutustesse. Ehk tingib selle asjaolu, et suurtes üksustes tegeleb ettevõtte finantspoolega igapäevaselt kindel inimene/inimesed, kelle professionaalsuses ollakse veendunud, samas kui väikeettevõttes tehakse ehk kord kuus samu operatsioone, mis tingivadki vead ja kadunud arved. Samuti ei ole sisseostetud teenus, mida tihti kasutavad just väiksemad ettevõtted, alati parim, kuna antud teenuse osutajal võib olla veel teisigi kliente. Antud jooniselt tuleb selgelt välja, et suured ettevõtted on harjunud praeguse süsteemiga, ent väikesed usuvad uue süsteemi kasumlikkusesse. Autori arvates on see mõisteta, kuna e-arved teeksid tõenäoliselt väikeettevõtja majandustoimingud lihtsamaks ja kuluefektiivsemaks, kuna omanik saab mugava juurdepääsu abil igal ajal kontrollida ja teha erinevaid raamatupidamistoiminguid ka ise, selleks eraldi inimest palkamata. Suurettevõttele tooks süsteemi muutus ilmselt algul kaasa palju segadust, kuid pikemas perspektiivis siiski kasu, nii majandusliku kokkuhoiu mõttes kui ka suurte arvehulkade haldamise näol – jääksid ära eraldi andmesisestused ja tekkivad vead, lisaks kiire info leidmise viis ja kiire kättesaadavus võrgu kaudu igas seadmes ning olukorras.

Jooniselt on näha suurettevõtete skeptiline suhtumine teenusesse, näiteks hindavad vaid 2 vastanut arvete kohta käiva informatsiooni jagamist ettevõtte siseselt edaspidi paremaks, kui väikeettevõtjatest eeldab e-arvete kasutuselevõtu korral efektiivsuse tõusu koguni 12 vastajat. Lisaks on näha suurettevõtete skeptilist suhtumist mitme teise teenuse puhul, nagu näiteks arvete kättesaadavuses ning andmete sisestusivigade ja kadunud arvete arvus, kus väikeettevõtted on suurtega võrreldes palju positiivsemalt meelestatud.

Töö käigus uuris autor T-testi abil, kas väike- ja suurettevõtete teadlikkus e-arvete kasutamise võimalustest omab statistiliselt olulist erinevust. T-testiga selgus, et e-arveid mittekasutavate väike- ja suurettevõtete seas ei erine teadlikkus e-arvete kasutamise võimalustest statistiliselt oluliselt ($p=0,79$). Küsimustikust saab järeldada, et suhteliselt paljud (koguni 30 vastanut) ettevõtte Väandra Visa OÜ kliendid, kes veel ei kasuta e-arveid, on e-arvetega kursis. Vastanutest 5 ei ole e-arvetega kursis ning ülejäänud 15 juba kasutavad e-arveid ja on seega e-arvetega kursis. Suurem osa küsitluses osalenud Väandra Visa OÜ klientidest ei kasuta e-arveid, keda on 37 ettevõtet ehk 73% vastanutest. Ülejäänud 14 ettevõtet juba kasutavaid e-arveid, millest 10 ettevõtet on töötajate arvuga 50 ja rohkem ning teised 4 ettevõtet töötajate arvuga alla 50. Lisaks selgub küsitlusest, et nendest, kes kasutavad e-arveid, kasutab 10 ettevõtet operaatoriteenust just Telemast, 2 eArvekeskusest ja 2 OpusCapitast.

Ettevõtted, kes ei kasuta e-arveid, põhjendasid järgmiste väidetega, miks nende organisatsioon ei ole e-arvetele üle läinud:

- puuduvad teadmised e-arvete kasutamise võimalustest;
- puudub nõudlus;
- puudub vajalik personal, kes suudaks juurutada e-arvete kasutamise süsteemi;
- kui tekib suurem vajadus selle järele, siis kindlasti juurutame;
- majandustarkvara ei toeta e-arvete kasutusele võtmist;
- keeruline kasutada;
- arveid on liiga vähe;
- ei ole asja süvenenud;
- tegeleme sellega;
- e-arvetele üleminek tekitab lisakulutusi;
- pole vajadust;
- me arvame, et suhtlemine inimeste vahel on ka tähtis;
- liiga väike firma.

Joonis 8. E-arveid kasutavate ettevõtete hinnang teenusele (autori koostatud)

Antud jooniselt on näha raamatupidamises e-arvetele üle läinud väikeettevõtjate positiivne hinnang. Eelmisel joonisel kujutatud hetkel veel mittekasutatavate väikeettevõtjate eeldused saavad antud joonisel kinnitust, näiteks arvete arhiveerimine on muutunud 100% ulatuses efektiivsemaks, ent suurettevõtetes jagunevad arvamused efektiivsuse ja natuke efektiivsema tulemuse vahel ja kaks vastanut leiavad, et erinevusi pole. Näha on selgelt, et teenust mittekasutatavate eeldatavad hinnangud kattuvad juba teenust kasutatavate reaalse tulemustega efektiivsusest. Arvete sisestusvigade teke ja kadunud arvete hulk on väikeettevõtjate hinnangul vähenenud, samas 4 suurettevõttest vastanut leiab, et muutusi pole märgata. Läbiv tunnus on väiksemate ettevõtete arvetoimingute lihtsamaks muutumine – nii hindavad vastanud konteerimist, menetlemiseks kuluvat aega, informatsiooni jagamise kiiremaks muutumist ettevõtte siseselt. Autor peab võimalikuks põhjuseks väikeettevõtja kiiremat kohanemisvõimet uute lahendustega (suures ettevõttes on palju töötajaid ja nende instrueerimine võtab rohkem aega ning lisaks on seal suured andmemahud).

Küsimusele, millistel põhjustel hakkas Teie organisatsioon kasutama e-arveid, vastas 14-st vastanust sellele küsimusele kokku 12. Küsimustikule vastanud organisatsioonide e-arvete kasutama hakkamise põhjused olid suurel hulgal seotud aja kokkuhoiu ehk sisestamise kiirusega. Pealegi võimaldab selline teenus hoida kokku tööjõukuludelt ehk väikeettevõttes võib kaduda vajadus eraldi raamatupidaja palgal hoiuks, kuna ettevõtte juhtkond saab ise edukalt antud toimingutega hakkama.

Vastajate e-arvete kasutamisele ülemineku põhjusteks olid:

- suur aja ja raha kokkuhoid;
- saab kergesti jälgida;
- ostuarvete suur hulk (palju sisestamise tööd);
- arhiveerimine, kinnitamine, mehhaanilise töö vähendamine;
- meil on nii palju sissetulevaid arveid ja kui nad hankija juurest tulevad, ei pea ettevõtte raamatupidamises neid enam mitu korda erineval viisil sisestama;
- e-arveid hakkasime kasutama, kuna meie kauba ostjad läksid e-arvetele üle;
- suuremad kliendid nõudsid;
- sisestamise kiirus;
- seoses tehnoloogia arenguga ja töö kiiremaks ning mugavamaks muutmisega;
- eesmärk oli vähendada "käsitööd";
- infotöötlus kiirem, vähem tööd;
- töö kiiremaks korraldamiseks ja eri piirkondadega töö paremaks organiseerimiseks (kauplused eri valdades ja linnades).

Küsimusele, kuidas hindate arvete ülekandmist e-arvete süsteemist majandustarkvarasse, kus oli kolmest vastuse variandist võimalik välja valida üks ettevõttele kõige sobilikum variant, vastasid

12 ettevõtet positiivselt ehk „see on mugav“ ja 2 ettevõtet valisid variandi „võiks olla parem“. Küsitletud ettevõtetest 4 märkisid, et neil on e-arvete kasutamisel tekkinud probleeme ja ülejäänud 10 ettevõttel ei ole esinenud e-arvete kasutamisega probleeme.

E-arvete kasutajatest kommenteeris kolm vastanut, et neil on e-arvete kasutamisel tekkinud järgmised probleemid: erinevad tõrked, arve andmete ülekandmisel tekivad erinevused arve väljastaja ja saaja andmetes ning raske kohanevus.

3.2 Sobivaima e-arvete lahenduse ja dokumendihaldus- ning arhiveerimissüsteemi leidmine Väandra Visa OÜ-le

Antud analüüsi eesmärgiks on välja selgitada, millised võimalused oleksid Väandra Visa OÜ-l paberivabale raamatupidamisele üle minna. Oluliseks küsimuseks e-arvete juurutamise projekti algatamisel on, kas EEVA ja Telema võimaldavad pakutava pilveteenuse raames ettevõttele vajalikke teenuseid olemasolevate andmete arhiveerimiseks, töötlemiseks ja käitlemiseks.

Tulemuste põhjal tehakse järeldused, kuidas ja mis võimalused on Väandra Visa OÜ-l paberivabale raamatupidamisele üle minna.

Väandra Visa OÜ on loodud 1999. aastal. Ettevõtte tegeleb hulgi- ja jaemüügiga. Põhiliselt tegeleb ettevõtte hulгимüügiga ning lisaks on kolm kauplust Viljandis, Võrus, Pärnus ja internetileheküljel koduulu.ee. Ettevõtte müüb erinevaid kodukaupasid: tekstiili, keraamikat, klaasi, lauavakstut, suletekke- ja patju, vannimatte ja veel palju muud. Ettevõtte aastakäive on ligi 600 000 €, arveid koostatakse umbes 270 ja vastu võetakse umbes 50 arvet. Edasimüüjaid on Väandra Visal ligikaudu 130.

Ettevõtte töökollektiivi kuuluvad töötajad:

- Üks juhatuse liige, kes on samuti firma omanik, kelle põhilisteks ülesanneteks on firma juhtimine, tähtsamate lepingute sõlmimine, raamatupidamise alusdokumentide ehk arvete aktsepteerimine (kõik arved, lepingud, ülekanded aktsepteeritakse juhatuse liikme allkirjaga ehk nõusolekuga).
- Sekretär-assistent – põhilisteks ülesanneteks on kontori assisteerimine, pakside kokku panemine ja saatmine, kõnedele vastamine.
- PEARAAMATUPIDAJA – peamisteks ülesanneteks on erinevad raamatupidamisülesanded nagu aruandlus, arvetega seotud toimingud, finantsdokumentatsiooni korrasolek jne.
- MÜÜGIMEES – peamisteks ülesanneteks on tellimuste vormistamine, kauba müümine, kauba peale laadimine ja kohale toimetamine.

- Laoabiline – peamisteks ülesanneteks on kaupade pakkimine, kaupade sorteerimine, kaupade varustamine etikettidega.
- Neli poemüüjat – peamisteks ülesanneteks on klientide teenindamine, aktiivne müük, poe korrashoid.

Ettevõtte Väandra Visa OÜ kasutab Eetasoft OÜ raamatupidamisprogrammi EEVA. Eetasoft on asutatud 1991. aastal. Majandustarkvara EEVA on mõeldud ettevõtte majandustegevuse juhtimiseks. Programmi on aastate jooksul pidevalt täiendatud. EEVA töötab operatsioonisüsteemi Microsoft Windows keskkonnas, kasutades Windowsi standardset kasutajaliidest.

Programmi erinevad versioonid lubavad järgnevaid protsesse: [18]

- EEVA lubab paljudel kasutajatel töötada ühiste andmetega. Samaaegselt saab näiteks arveid kirjutada mitu kasutajat.
- EEVA mitme firma versioon lubab ühe programmi koopiaga teha mitme ettevõtte või sama ettevõtte erinevate osade raamatupidamist. Firmade ühised andmed paiknevad ühiste andmete kataloogis. Igale firmale erilised andmed paiknevad selle firma kataloogis.
- EEVA hajusversioonid lubavad programmi kasutada üheaegselt erinevates arvutites ja andmeid kas võrgu kaudu või andmekandjate abil ühest masinast teise viia. Üheaegselt võib infot sisestada ka samadesse alamsüsteemidesse. Näiteks võib arveid koostada paljudel masinatel ja seejärel teistes masinates koostatud dokumendid ühte või mitmesse masinasse kokku tuua.

EEVAGA saab töötada ka läbi Interneti. Selleks läheb vaja EEVA klient-serverit. Selle kasutamisel on üks programm ühes masinas ning seda saab kasutada nagu tavalist EEVA-t. Klient-serveri moodul põhineb maailmas laialt levinud PostgreSQL andmebaasil. Tehtud muutused on momentselt nähtavad teistele kasutajatele. EEVA klient-serveri moodul võimaldab teha enamikke programmi toiminguid reaajas, asukohast olenemata. Tingimuseks on vaid Interneti ja seadistatud masina olemasolu. Eeva serverisse saab sisse logida kehtiva kasutajanime ja parooli abil. Eeva käivitamisel ilmuvast logimisaknas on lisaks tavalistele Kasutaja ja Parooli lahtritele ka lather Server. Serveri lahtrisse sisestatakse selle arvuti IP aadress, kus asub EEVA Postgresi andmebaas. Kui Eevaga töötatakse samas arvutis, kus ka Eeva server asub, tuleb lahtrisse Server kirjutada IP aadressi asemel localhost. [19]

Raamatupidamisprogramm EEVA võimaldab nii e-arveid koostada, saata kui ka vastu võtta. Antud programmis on võimalik ka arveid arhiveerida. Arhiveerimisteenus teeb töö mugavamaks, lihtsamaks ja arhiveeritud dokumendid on oluliselt hõlpsamini kättesaadavad. Valmisolek luua standardile vastavaid e-arveid võimaldab ettevõttel saata maksjatele mugavalt e-arveid eri pankadesse, sest kõik pangad aktsepteerivad e-arve standardile vastavaid arveid.

Hetkel kasutab ettevõtte Väandra Visa OÜ peamiselt paberarveid (63%) ning elektrooniline andmevahetus (37%) toimub ainult suuremate klientidega (Prisma Peremarket AS, Prisma Latvia AS, Eesti Post AS, Rautakesko AS, Bauhof Grou AS, ETK Jaekaubandus AS, Eesti Tarbijateühistute Keskühistu kauplused). Müügiarvete elektroonilises andmevahetuses kasutab ettevõtte Telema EDI (Elektrooniline Dokumendivahetus) teenuseid. Ostjad sisestavad tellimused oma majandustarkvarasse, Telema edastab need automaatselt, muutes need Väandra Visa majandustarkvarale (EEVA) arusaadavasse formaati. Tellimused loetakse sisse ja nende põhjal moodustatakse arve. Samal põhimõttel liiguvad saatelehed ning arved EEVAst ostja majandustarkvarasse.

Paberarveid eelistavad kliendid saadavad oma tellimuse internetikeskkonda kodukaup.eu, mille Väandra Visa OÜ raamatupidaja välja prindib. See edastatakse laohoidjale, kes komplekteerib tellimuse. Enne kauba teele saatmist sisestab raamatupidaja arve käsitsi raamatupidamistarkvarasse ning prindib välja kaks arvet-saatelehte, millest üks jääb kliendile ja teise toob müügimees allkirjastatuna tagasi.

Tänaasel päeval näeb ettevõttes e-arvete müügiarvetega tegelemise protsess suuremate ettevõtete välja järgmine: Väandra Visa klient saadab Telemasse tellimuse, kus see konverteeritakse EEVAle sobivasse vormingusse ning seejärel imporditakse Väandra Visa majandustarkvarasse tellimuste alla. Ettevõtte raamatupidaja avab tellimuse ning moodustab arve-saatelehe ühe nupuvajutusega, seejärel prinditakse arve-saateleht välja. Järgmiseks edastatakse arve-saateleht laoabilisele, kes komplekteerib tellimuse. Seejärel prinditakse Telema internetikeskkonnast välja saateleht, mis saadetakse koos kaubaga kaubatellijale. Kauba kätte toimetamisel kontrollib kauba tellija saatelehel olevad kaubad ja kauba kogused ning kui kõik on korrektne, saadab kauba tellija Telemasse vastuvõtu kinnituste alla kinnituse. Pärast seda saab raamatupidaja majandustarkvaras EEVA arve kinnitada.

Mõned ettevõtte kliendid eelistavad ka kolmandat varianti, kus tellimus koostatakse koos müügimehega kaupluses koha peal. Praegusel hetkel näeb protsess välja selline, et müügimees läheb kauplusesse kohale ja koos kaupluse juhatajaga vaadatakse ja koostatakse tellimus, mis kirjutatakse paberile. Edasine protsess on sama, mis eelpool kirjeldatud paberarveid eelistavate klientidega. Paljud vanemad kliendid ei orienteeru tellimiskeskonnas ja neile on palju mugavam, kui müügimees soovib kaupa ja aitab tellimuse kokku panna. Kindlasti on otsekontakt väga tähtis, kuna müügimees peab olema kursis ka konkurentide kaubaga ja samas hoidma klientidega häid suhteid.

Ostuarveid Väandra Visa OÜ veel automaatselt ei käsitle. Paljud ostuarved (telefon, elekter, rent, transport ja muud teenused) saavad meili teel ja kaubarved tulevad koos kaubaga või saadetakse originaalid postiga. Raamatupidaja trükitab need välja ja sisestab programmi. Palju aega võtab kaubarvete sisestamine, sest palju on uusi artikleid, mis tuleb ükshaaval lisada. See protsess on väga töömahukas.

Raamatupidamise algdokumente peab ettevõtte säilitama seitse aastat, alates selle majandusaasta lõpust, mil see algdokument raamatupidamises kajastati. Väandra Visa OÜ-s vastutab dokumendi olemasolu, liikumise ja arhiveerimise eest raamatupidaja. Põhilisteks majandustehinguteks on kaupade sisseostmine, nende kaupade müük, ettevõtte tegevuseks vajalike teenuste (telefon, elekter, üür, küte jms) ost, töötajatele tasude maksmine jne. Müügi- ja ostuarved arhiveeritakse kuupäeva ja kannete järjekorranumbri alusel vastavatesse kaustadesse ning kuu lõpus trükitakse välja dokumentide register, mille järgi kontrollitakse, kas kõik tehingud on raamatupidamisprogrammis kajastatud. Kassa- ja pangadokumendid, töötasude arvestamise lehed, kaupluste laekumiste koondid trükitakse samuti välja ning neid säilitatakse nii paberikandjal kui ka elektroonilisel kujul (andmebaaside varukoopia näol) vastavalt seadusandlusele säilitusaja lõpuni.

Töö autor tutvustas ettevõtte juhile nelja põhilist operaatorteenuse pakkujat, erinevaid majandustarkvarasid ning pilveteenuseid. Juht otsustas hetkel kasutatava raamatupidamistarkvara ja operaatorteenuse kasuks, põhjenduseks toodi olemasoleva süsteemi toimimine ja sellega kaasnev rahulolu.

Peamised nõuded, millest kinni pidada, kui ettevõtte hakkab paberivaba raamatupidamise projekti juurutama:

1. juhtkond peab projektist teadlik olema ja seda toetama;
2. projektil peab olema üks ja väga aktiivne juht;
3. peakasutajate ning kulujuhtide koolitused;
4. soovituslik on välja töötada kolme aasta strateegia;
5. kasuks tuleb suurepärane sise- ja väliskommunikatsioon;
6. tuleb olla realistlik oma organisatsiooni lühi- ja pika perspektiivi tehnilise võimekuse suhtes;
7. ei tasu leiutada ega arendada lahendusi, mida teised ettevõtted juba ammu kasutavad;
8. tuleb olla realistlik oma äripartnerite võimekuse suhtes saata, võtta vastu ning arhiveerida e-dokumente;
9. planeerida äripartnerite kaasamise strateegia.

Uus laohoidja tööprotsess näeb välja järgmine:

Kui enne oli tellimuste printimine ja arvete sisestamine pearaamatupidaja üks põhiülesanne, siis nüüd plaanib Väandra Visa OÜ juht anda need kohustused üle laohoidjale. Kuna laohoidja ei ole igapäevane arvutikasutaja, siis tuleks ta esimese asjana suunata koolitusele, et täiendada arvutikasutamise oskust. Lisaks tuleb koolitada ta välja EEVA ja Telema liidese kasutamise valdkonnas.

Antud hetkel on arvetega seotud ülesanded pearaamatupidaja teha, paberivaba raamatupidamise kasutuselevõtu korral ei peaks ta aga eraldi tegelema sisestustega, dokumentide printimisega ja paberite hoiustamisega, mille tulemusel väheneb ajakulu raamatupidamisülesannetele. Tulenevalt sellest saab raamatupidaja tegeleda rohkem juhtimisarvestusega, finantsaruannete analüüsiga, eelarvestusega, audiitorkontrolliga ja teiste raamatupidaja kõrgema kvalifikatsiooni ülesannetega, mis tagavad juhtkonnale juhtimisotsuste tegemiseks olulisema ja väärtuslikuma info.

Kuna ettevõtte juba kasutab Telema arvete sisselugemise teenust, siis sobiva lahendusena pakub Telema välja EEVAs automaatse arvete moodustamise ja saatmise. Programm võimaldab sisestada klientide e-posti aadressid ning vajutades nuppu „meili igale kliendile“ saadab programm kõigile valitutele e-arved.

Uues programmis on olemas ka partnerportaal. Väandra Visa OÜ kliendid saavad siseneda partnerkeskkonda Interneti kaudu brauserist, mobiilist ja tahvlist. Nad saavad näha oma arveid jm dokumente ning neid välja trükkida. Vajadusel saavad nad näha oma hindu ja laoseisu.

Sobiv tarkvaralahendus EEVAs töötamiseks ostuarvetega läbi Telema valmib sügiseks 2015 ehk kui Väandra Visale tuleb ostuarve, läheb see otse raamatupidamisprogrammi ja ei pea enam eraldi artikleid sisestama. Süsteemi edukaks toimimiseks peaksid lisaks kodumaistele liituma rakendusega ka ettevõtte välispartnerid. Sobiv teenusepakett maksaks ettevõttele 149 eurot kuus.

Lähtudes juhtkonna soovist arendada juba kasutusel olevaid süsteeme ja programme, on autori arvates Telema parimaks valikuks, kuna programmi ja operaatori koostöö on võimalik ning siiamani on töö sujunud.

Vändra Visa uudne paberivaba raamatupidamise müügiarvete protsess näeb välja järgmine:

1. E-arveid juba kasutavad kliendid – laohoidja avab tellimused otse laoarvutist, komplekteerib ning saadab arve-saatelehe Telema süsteemi kaudu ostjale. Arve kinnitab raamatupidaja.
2. Internetiportaali kaudu tellimusi sisestavad kliendid – laohoidja avab internetiportaali tellimuse, komplekteerib ning saadab PDF-formaadis arve ostja ja raamatupidaja meilile. Arve kinnitab ja arhiveerib raamatupidaja.
3. Müügimehega tellimust täitvad kliendid – paberile tellimuste üleskirjutamise asemel sisestab müügimees tellimuse läbi tahvelarvuti kodukaup.eu keskkonda, mille laohoidja avab, komplekteerib ning saadab arve kliendi ja raamatupidaja meilile. Arve kinnitab ja arhiveerib raamatupidaja.

Arhiveerimine hakkab toimuma elektrooniliselt EEVA serverimajutuses, kus garanteeritakse turvaline keskkond ning säilitatakse dokumente vastavalt seadusele seitse aastat. Lisaks on serverimajutuses igapäevased varukoopiad ning pidevad uuendused. Pilveserveris saavad samaaegselt toimetada mitmed kasutajad korraga. Selle, kes pääseb serverile ligi, valib Vändra Visa juhataja. Digiarhiivis on mugavad otsimise võimalused, tänu millele leiab dokumendid paari nupuvajutusega. Vändra Visa OÜ praegune EEVA tarkvara digiarhiveerimist ei võimalda, selleks tuleb sõlmida eraldi lepingud. Elektrooniline dokumentide arhiveerimine EEVA serverimajutuses on lisatasu eest.

Lõputöö käigus selgus veel üks võimalus, mis on seni kasutamata ja lihtsusustaks oluliselt Vändra Visa OÜ arvepidamist ja tellimuste täitmist. Nimelt pakub EEVA majandustarkvara välja võimaluse ühendada ladu, e-tellimiskeskond ja internetipood kõik ühte süsteemi.

E-tellimiskeskust kasutatakse veebikaubanduses, see sisaldab veebiserveris paiknevat ostukeskkonda. Sinna saab paigutada kaubad koos piltidega, tootepuu ja ostukorvi koos tellimuse vormistamisega. Veebiserveris paiknevad andmed sünkroniseeritakse EEVA e-poe liidese abil ettevõtte sisevõrgus paikneva osaga. Võimas sisuhaldustarkvara võimaldab kujundada ettevõttele dünaamilise kodulehe koos paljude võimalustega. [17]

E-tellimiskeskus töötab koos EEVA klient-serveriga ja lao/tellimuste mooduliga. Kliendid saavad E-tellimiskeskusest Interneti kaudu brauserit kasutades vaadata kaupu ning teha tellimusi. Tellimiskeskond töötab koos EEVA andmebaasidega. EEVA laoseis ning kaupade ja hindade muutused kajastuvad kohe veebis. Tehtud tellimused jõuavad koheselt ka EEVA majandustarkvarasse tellimuste alla. Kliendi andmeid hoitakse EEVA andmebaasis ja neid saab hallata EEVAs. Kasutajal pole vaja eritarkvara paigaldada. Vajalik tarkvara laaditakse automaatselt Internetist. [16]

E-tellimiskeskuse võimalused: [16]

- tellimiskeskond – ostukorv, tellimuse vormistus, kliendiandmed. Sisaldab võimalusterohket ostukeskkonda ja kaupu koos piltidega;
- tootepuu – igale tootele võib omistada erinevaid omadusi (tootegrupp, kaubamärk, tootja, soodus, uus jne);
- pildid – iga toote juures võib näidata piiramatult pilte ja lisainfot;
- lihtne paigaldada ja seadistada;
- laoseisu jälgimine;
- ühilduvus EEVA andmebaasiga;
- JSON liides muude veebipoodidega ja infosüsteemidega – see lubab EEVA andmetele lihtsat juurdepääsu ka teistest programmidest.

E-tellimiskeskus oleks ettevõttele suurepärane lahendus, kuna iga tehtud tellimus kajastub koheselt laoseisus. Praegu kasutab ettevõtte kolme erinevat süsteemi: jaeostjate internetipood koduulu.ee, hulgiostjate tellimiskeskond kodukaup.eu ja ladu EEVA programmis. Esineb juhtumeid, kus erinevates keskkondades tellitakse sama kaupa rohkem kui on tegelik laoseis ja seetõttu jäävad osad tellimused täitmata. EEVA e-tellimiskeskond välistaks sellised juhtumid, kuna seal ei ole võimalik tellida rohkem kaupa, kui laoseis võimaldab ning seega oleks tagatud tellimuste 100%-line täitmine. Autor tutvustas firma juhtkonnale ühendatud lao ja tellimiskeskondade võimalust. Tagasiside oli väga positiivne ning juhtkond kaalub kindlasti selle võimaluse kasutamist tulevikus.

KOKKUVÕTE

Seoses tehnoloogia kiire arenguga kogub paberivaba raamatupidamine üha enam populaarsust. Elektroonilistele dokumentidele üleminek võimaldab neid lihtsamalt käidelda, kiiremini edastada ja ka soodsamalt säilitada. Paberivaba raamatupidamise kasutusele võtmise peamised eesmärgid on: kulude ja ökoloogilise jalajälje vähendamine ning informatsiooni töötlemise ja kättesaadavuse kiirendamine.

Paberivabas raamatupidamises mängib olulist rolli masintöödeldav elektrooniline arve. E-arve on mugav uuendus tänapäeva ärikeskkonnas, mille kasutamine võimaldab ettevõttel vähendada arvete käitlemisele kuluvat aega ja raha võrreldes paberarvetega. Eestis on e-maili teel saadetavad arved üpriski populaarsed, kuid masintöödeldavad e-arved alles arengujärgus. Siinkohal tasub ära märkida, et e-maili teel saadetavad PDF-arved ei ole e-arved. Ka Euroopas on e-arvete kasutamise määr suhteliselt madal ja liikmesriigiti väga erinev. Suureks edusammuks võiks lugeda Rahandusministeeriumi poolt seatud eesmärki minna avalikus sektoris 2016. aasta lõpuks üle ainult e-arvetele ning Euroopa Komisjoni eesmärki võtta 2020. aastaks Euroopas kasutusele peamiselt masintöödeldavad e-arved.

Lõputöö eesmärgiks on selgitada välja võimalikud tarkvara muudatused/arendused ja dokumentide töötlemise lahendused paberivabale raamatupidamisele üleminekuks Väandra Visa OÜ-s. Ülesandeks on uurida ettevõtte klientuuri teadlikkust, valmisolekut ja rahulolu e-arvetele üleminekuks, lisaks leida ettevõttele sobivaim e-arvete, dokumendihaldus- ja arhiveerimissüsteem.

Esimese osa uurimistulemustest saab kokkuvõtvalt väita, et e-arvete teenusel on suurem ja tulemuslikum mõju väikeettevõtetele, kuna see lihtsustab olulisel määral nende majandustoiminguid ehk on ettevõttele suur aja ja raha kokkuhoid. Lisaks on juhil jt töötajatel alati võimalik hinnata ja kontrollida raamatupidamist ainult mõne hiireklõpsuga.

Suurtes ettevõtetes oli samuti näha protsessi liikumist efektiivsuse suunas, kuid autor arvab, et pisut tagasihoidlikuma tulemuse võrreldes väikeettevõtetega tingis suurettevõtete suurem

andmemaht ja töötajate hulk, kes peavad harjuma uuendustega. Kasu ja kokkuhoid sünnivad vaid terviklikest lahendustest.

Samas on ka suur hulk ettevõtteid, kes ei soovi e-arve teenusele üle minna, näiteks seetõttu, et nende praegune raamatupidamisprogramm antud teenust ei toeta. Mittetoetamise põhjuseks võib olla umbusk teenuse kvaliteedi või süsteemi töökindluse suhtes. Ei usuta süsteemi lihtsustavasse mõjusse. Sarnaseid olukordi on olnud varemgi, näiteks suhtuti ka pangaautomaatidesse ja internetipanka algselt skeptiliselt, kuid nüüd kasutab neid enamus ja need on oma vajalikkust igati tõestanud. Autori arvates võiks sarnaselt toimida ka e-arve.

Vändra Visa OÜ küsimustikule vastanud 51-st kliendist kasutab e-arveid 14. E-arveid mittekasutavate klientide hulgas on e-arvetest teadlikud 30 ettevõtet, kellest 21 ei plaani lähiajal e-arveid kasutusele võtta. Sellest lähtudes ei ole ettevõttel Vändra Visa OÜ võimalik üle minna ainult e-arvetele. Seega töötas töö autor üheskoos ettevõtte juhi ja raamatupidajaga välja arvete saamise/saatmise paberivabad protsessid, mis sobiksid nii e-arveid kasutatavatele kui ka mitte kasutatavatele klientidele. Vändra Visa OÜ klientidele, kes ei soovi koheselt e-teenusega liituda, tuleb arved saata e-mailiga PDF-vormingus, mis annab vaadeldavale ettevõtetele siiski võimaluse olla paberivaba. Üheks oluliseks uuenduseks on ka raamatupidaja rolli vähendamine tellimuste printimisel ja edastamisel laohoidjale. Selle asemel koolitatakse laohoidja kasutama arvutit, et siis tellimused otse laoarvutist avada, tellimus komplekteerida ning saata ostjatele vastavalt kas e-arved või PDF-arved.

Vändra Visa OÜ-le sobivaima e-arvete lahenduse, dokumendihalduse- ning arhiveerimissüsteemi leidmiseks tutvustas autor juhtkonnale erinevaid turul olevaid teenuse pakkujaid ning nende poolt pakutavaid lahendusi. Ettevõtte juhtkond otsustas paberivabale raamatupidamisele üleminekul siiski jätkata hetkel kasutusel oleva raamatupidamistarkvara EEVA-ga ning teha ka edaspidist koostööd e-arvete kasutamisel operaator Telema-ga. Ettevõtte dokumentide arhiveerimine otsustati kolida Internetti e-arhiveerimiskeskonda. Ettevõtte õnneks pakkus EEVA ka seda lahendust, mille kasuks otsustatigi.

Sobiv tarkvaralahendus EEVA-s ostuarvetega töötamiseks Telema kaudu valmib sügiseks 2015. Töö autor leiab, et see võiks olla ettevõtte Vändra Visa OÜ edasine suund ja kindlasti väärt uurimist. Lõputöö võib olla aluseks ettevõttes Vändra Visa OÜ paberivaba raamatupidamise juurutusprojekti alustamiseks.

VIIDATUD ALLIKAD

1. A brief history. E-invoicing basics. [WWW] <http://www.einvoicingbasics.co.uk/what-is-e-invoicing/a-brief-history> (20.02.2015).
2. Andmeanalüüsi meetodid – Korrelatsioonanalüüs. (2010). [WWW] <http://www.andme-masin.eu/index.php/andmeanaluusi-meetodid-korrelatsioonanaluus/> (19.04.2015).
3. Community guidelines on state aid for rescuing and restructuring firms in difficulty. (2004). Official Journal of the European Union, 2004/C 244/02. [WWW] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31996H0280> (07.04.2015).
4. E-arved ja DVK. Riigi Infosüsteemi Amet. [WWW] <https://www.ria.ee/e-arved/> (03.03.2015).
5. E-arve. Eesti Maksu- ja Tolliamet. [WWW] <http://www.emta.ee/?id=26715> (01.04.2015).
6. E-arve kasutusvõimalused saavad täiendust. (2013). [WWW] <http://www.rmp.ee/uudised/raamatupidamine/e-arve-kasutusvoimalused-saavad-taiendust-2013-03-22?Print=1&popUp=1> (21.03.2015).
7. E-arvete laiemaks kasutuselevõtuks on vajalik erasektori kaasamine. Rahandusministeerium. [WWW] <http://www.fin.ee/e-arvete-laiemaks-kasutuselevotuks-on-vajalik-erasektori-kaasamine> (18.03.2015).
8. Edisoft Estonia OÜ veebileht. [WWW] <http://www.edisoft.ee/index.php/ru/about-rus/history1> (12.04.2015).
9. Edisoft Estonia OÜ veebileht. [WWW] <http://www.edisoft.ee/index.php/ru/aboutrus> (12.04.2015).
10. Edisoft OÜ veebileht. [WWW] <http://www.edisoft.ee/index.php/ru/otr1> (12.04.2015).
11. Edisoft Estonia OÜ veebileht. [WWW] <http://www.edisoft.ee/index.php/ru/solutions> (12.04.2015).
12. E-invoicing. European Commission. [WWW] http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/e-invoicing/index_en.htm (28.02.2015).
13. Eesti e-arve kirjeldus: versioon 1.1. (2009). Eesti Pangaliit. [WWW] http://www.pangaliit.ee/images/files/E-arve/e-invoice_ver1_1_est.pdf (28.02.2015).

14. Eesti Post AS veebileht. [WWW] <http://www.arvekeskus.ee/wp-content/uploads/2009/05/earvekeskuse-juhend-vaikeettevotte-pakett-v11.pdf> (13.04.2015).
15. Eesti Post AS veebileht. [WWW] http://archive-ee.com/ee/a/arvekeskus.ee/2012-12-24-1056941_1/eArvekeskus/ (13.04.2015).
16. Eetasoft OÜ veebileht. [WWW] <http://www.eetasoft.ee/eshop.htm> (16.04.2015).
17. Eetasoft OÜ veebileht. [WWW] <http://www.eetasoft.ee/eva-isel.htm> (16.04.2015).
18. Eetasoft OÜ veebileht. [WWW] <http://www.eetasoft.ee/eva-isel.htm#versioonid> (18.04.2015).
19. Eetasoft OÜ veebileht. [WWW] <http://eeva.eetasoft.ee/internetiserver.html> (16.04.2015).
20. Elektrooniline dokumendihaldus. (2007). [WWW] http://files.voog.com/0000/-0011/5816/files/ostuarvete_digikasitlus.pdf (18.03.2015).
21. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele elektrooniliste arvete eeliste ärakasutamine Euroopa hüvanguks 02.12.2010. Euroopa Komisjon. [WWW] <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1PIGxetm1IJ:register.consilium.europa.eu/doc/srv%3FfI%3DET%26f%3DST%252017565%25202010%2520INIT+&cd=2&hl=et&ct=clnk&gl=ee> (23.03.2015).
22. Käibemaksu seadus. 10.12.2003. RT I 2003, 82, 554; RT I, 25.10.2012, 17. (08.03.2015).
23. Lepp. M. Hea teada: Millised on riigi plaanid e-arvetele üleminekuks? (2015). <http://www.koda.ee/uudised/teataja-artiklid/hea-teada-millised-on-riigi-plaanid-e-arvetele-uleminekuks/> (08.04.2015).
24. Masinloetavatele e-arvetele üleminek era- ja avaliku sektori vahel (valmisolek ja vajadused). Rahandusministeerium., Ernst & Young Baltic AS. 30.09.2014 lõpparuanne (08.04.2015).
25. Opus Capita AS veebileht. [WWW] <http://www.opuscapita.ee/kodu/> (04.04.2015).
26. Opus Capita AS veebileht. [WWW] <http://www.opuscapita.ee/meist/> (04.04.2015).
27. Pilveteenused. (2015). [WWW] <http://informaatika.rvg.edu.ee/?10.klass:Pilveteenused> (27.03.2015).
28. Raamatupidamise praktik ajakiri. (Aprill 2013). (12.03.2015).
29. Raamatupidamis- ja maksuinfo ajakiri Spetsialist. (Jaanuar 2015). Paberivaba raamatupidamine. [e-ajakiri] <http://www.rmp.ee/data/RMPeeSpetsialistA5Jaanuar2015.pdf> (08.04.2015).
30. Raamatupidamise seadus. 20.11.2002. RT I 2002, 102, 600; RT I, 25.05.2012, 16. (08.03.2015).

31. Rändlus ehk roaming laiendab e-arvete kasutust. (2012). <http://www.logistika-uudised.ee/article/2012/6/19/randlus-ehk-roaming-laiendab-e-arvete-kasutust> (07.04.2015).
32. Sending e-invoices. [WWW] <http://www.basware.com/solutions/e-invoicing> (09.03.2015).
33. Tammeraja. M. "Elektroonilisest kiviajast" digiarvete ajastusse. [WWW] <http://www.slideshare.net/mtammeraja/eeak-digiarved-2012> (02.04.2015).
34. Telema AS veebileht. [WWW] <http://telema.ee/firmast> (02.05.2015).
35. Telema AS veebileht. [WWW] <http://telema.ee/lugemist/uudised/pealkiri> (02.05.2015).
36. Telema AS veebileht. [WWW] <http://telema.ee/teenused/muugiorganisatsioonile> (02.05.2015).
37. The t-test. (2006). [WWW] http://www.socialresearchmethods.net/kb/stat_t.php (04.04.2015).
38. Types of e-invoicing. [WWW] <http://www.einvoicingbasics.co.uk/what-is-e-invoicing/types-of-invoice/> (14.03.2015).
39. Williams. M. (2014). 5 Advantages Of Paperless Office Software For Accounting Departments. [WWW] <http://blog.docuware.com/document-management/5-advantages-of-paperless-office-software-for-accounting-departments> (13.04.2015).
40. 13 miljonit e-dokumenti Baltikumi kaubanduses. (2015). [WWW] <http://telema.ee/lugemist/uudised/telema-13-miljonit-e-dokumenti-baltikumi-kaubanduses> (27.04.2015).

LISAD

Lisa 1. Ankeetküsimustik "E-arved"

Tere!

Olen Tallinna Tehnikaülikooli Tallinna Kolledži üliõpilane Eleri Kiveste ja koostan oma diplomitööd e-arvete teemal. Seoses sellega uurin Vändra Visa OÜ klientuuri valmisolekut üleminekuks e-arvetele ja juba üle läinud ettevõtete rahulolu.

Teie vastus on äärmiselt oluline! Olen väga tänulik, kui leiate aega, et vastata allolevale küsimustikule.

E-arve on elektrooniline dokument, mis luuakse, edastatakse, kirjendatakse ja säilitatakse elektroonilises keskkonnas, see tähendab millega toimetamine toimub algusest lõpuni elektrooniliselt. E-arveldus automatiseerib täielikult arvete kogumise ja saatmise protsessi nii, et ostja või klient ei pea tegema ühtegi andmete sissekannet või toimetama saadud arvega nii öelda käsitsi.

Palun vastata hiljemalt 22. aprilliks!

1. Organisatsiooni tüüp:

- Aktsiaselts
- Osühing
- Avalik-õiguslik asutus
- Muu:

2. Töötajate arv:

- 1-9
- 10-49
- 50-249
- 250 või rohkem

3. Teie ametikoht?

4. Mis maakonnas asub Teie organisatsioon?

5. Mitu töötajat osaleb arvete menetlemise protsessis?

(arvete sisestajad, kinnitajad, konteerijad, kontrollijad)

6. Kui palju arveid Teil ligikaudu kuus koostatakse ja vastuvõetakse?

7. Millist raamatupidamistarkvara kasutate?

8. Kas Teie ettevõtte raamatupidamisprogramm võimaldab koostada/vastu võtta e-arveid?

- Jah
- Ei

9. Kas Teie ettevõtte kasutab e-arvete operaatorteenust, kui jah, siis millist teenuse-pakkujat?

- Jah (täpsustage)
- Ei

Kui Te juba kasutate e-arveid, siis palun liikuda küsimus number 15 juurde ja täita küsimustik lõpuni ning seejärel vajutada nuppu saada ära! Kui Te ei kasuta e-arveid, siis palun jätkata küsimustega 10-14 ja seejärel vajutada nuppu saada ära! Aitäh!

10. Kas olete teadlikud e-arvete kasutamise võimalustest?

- Jah, oleme teadlikud ja plaanime lähiajal kasutusele võtta
- Jah, oleme teadlikud, kuid ei plaani kasutusele võtta
- Ei ole teadlikud

11. Palun põhjendage, miks Teie organisatsioon ei ole üle läinud e-arvetele!

12. Palun hinnake skaalal 1-5, kuidas võiks Teie arvates e-arvete kasutuselevõtmine organisatsioonis muuta raamatupidamise efektiivsust järgmistes punktides (a-g) kus 1- muutub oluliselt ebaefektiivsemaks, 2- muutub natuke ebaefektiivsemaks, 3- pole muutust märgata, 4- muutub natuke efektiivsemaks, 5- muutub oluliselt efektiivsemaks.

a) Arvete menetlemiseks kuluv aeg...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt
ebaefektiivsemaks

Muutub oluliselt
efektiivsemaks

b) Arvete kinnitamise kiirus ja mugavus...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt
ebaefektiivsemaks

Muutub oluliselt
efektiivsemaks

c) Arvete konteerimine...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt ebaefektiivsemaks Muutub oluliselt efektiivsemaks

d) Andmete sisestusvigade ja kadunud arvete arv...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt ebaefektiivsemaks Muutub oluliselt efektiivsemaks

e) Arvete kättesaadavus olenemata ajast/kohast...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt ebaefektiivsemaks Muutub oluliselt efektiivsemaks

f) Arvete arhiveerimine...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt ebaefektiivsemaks Muutub oluliselt efektiivsemaks

g) Arvete kohta käiva informatsiooni jagamine ettevõtte siseselt...

1 2 3 4 5

Muutub oluliselt ebaefektiivsemaks Muutub oluliselt efektiivsemaks

13. Kas Teie ettevõtte soovib üle minna e-arvetele?

Jah (põhjendage)

Ei (põhjendage)

14. Tahan veel lisada...

15. Mis aastast kasutab teie organisatsioon e-arveid?

16. Kuidas hindate arvete ülekandmist e-arvete süsteemist majandustarkvarasse?

- Mugav
- Võiks olla parem
- Halb

17. Palun hinnake skaalal 1-5, kuidas on Teie arvates e-arvete kasutuselevõtmine muutnud organisatsiooni raamatupidamise efektiivsust järgmistes punktides (a-g). Kus 1- on muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks, 2- on muutunud natuke ebaefektiivsemaks, 3- pole muutust märgata, 4- on muutunud natuke efektiivsemaks, 5- on muutunud oluliselt efektiivsemaks.

a) Arvete menetlemiseks kuluv aeg...

	1	2	3	4	5	
On muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks	☐	☐	☐	☐	☐	On muutunud oluliselt efektiivsemaks

b) Arvete kinnitamise kiirus ja mugavus...

	1	2	3	4	5	
On muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks	☐	☐	☐	☐	☐	On muutunud oluliselt efektiivsemaks

c) Arvete konteerimine...

	1	2	3	4	5	
On muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks	☐	☐	☐	☐	☐	On muutunud oluliselt efektiivsemaks

d) Andmete sisestusvigade ja kadunud arvete arv...

	1	2	3	4	5	
On muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks	☐	☐	☐	☐	☐	On muutunud oluliselt efektiivsemaks

f) Arvete archiveerimine...

	1	2	3	4	5	
On muutunud oluliselt ebaefektiivsemaks	☐	☐	☐	☐	☐	On muutunud oluliselt efektiivsemaks

e) Arvete kättesaadavus olenemata ajast/kohast...

1 2 3 4 5

On muutunud oluliselt
ebaefektiivsemaks

On muutunud oluliselt
efektiivsemaks

g) Arvete kohta käiva informatsiooni jagamine ettevõtte siseselt...

1 2 3 4 5

On muutunud oluliselt
ebaefektiivsemaks

On muutunud oluliselt lihtsamaks

18. Palun selgitage, missugustel põhjustel hakkas Teie organisatsioon kasutama e-arveid!

19. Mida peab Teie organisatsioon e-arvete kasutamisel positiivseteks külgedeks?

20. Kas e-arvete kasutamisel on tekkinud probleeme, kui jah, siis millised?

Jah (põhjendage)

Ei

21. Tahan veel lisada...

SUMMARY

The title of the graduation thesis is “ The analysis and opportunities of transitioning to paperless accounting on the basis of Vändra Visa OÜ ”.

Eleri Kiveste

The thesis is written in Estonian. It consists of 48 pages that includes 1 tables, 8 figures, 40 references and 1 appendices.

The main keywords that illustrate this thesis are: electronic invoice (e-invoice); e-invoicing operator; digitalisation; paperless accounting; purchase invoice; sales invoice; business software; journalizing.

The topic of the thesis is selected by the topicality and the plan of the management to implement paperless accounting practices in Vändra Visa OÜ. To realise this plan the company wants to transfer to solely computer processable invoices and to implement a cloud based solution for recordkeeping.

The fast technological advancements have significantly increased the popularity of paperless accounting. The use of electronic records makes processing records easier, sharing records becomes much faster and further more electronic records provide significant cost savings in terms of archival of said records. The primary reasons for implement paperless accounting are to reduce the costs and the carbon footprint of the business on the one hand and to improve the speed and accuracy of information processing on the other.

One of the key drivers of paperless recordkeeping is the computer readable electronic invoice or e-invoice for short. E-invoice is a convenient upgrade for the modern business as it reduces the cost and time of processing records. The use of electronic invoices is rather prolific in Estonia however the e-invoices are just starting to become known. It is important to understand that there are significant differences between the pdf invoices sent via e-mail and proper e-invoices. In addition to Estonia, e-invoices are yet to become commonplace in the whole of European Union, although there are vast differences between member states with some fairing much better than

others. However looking ahead there are some notable goals set to the future. The Treasury Department of Estonia aims to implement solely e-invoices in the public sector by the end of the year 2016 and the European Commission has stated the goal of migrating to computer processable electronic records by 2020.

The aim of the thesis is to find out the need of software development and the most suitable practices and solutions in order to implement paperless recordkeeping in Vändra Visa OÜ.

To realise the goal of the thesis the following research tasks were selected:

- survey and analysis of the customers to determine the knowledge, readiness and satisfaction of implementing solely e-invoice based invoicing;
- determine the optimal e-invoicing service solution provider;
- determine the optimal cloud based recordkeeping and electronic archival solution.

The thesis is divided into three chapters which are in turn divided into subchapters. The first chapter focuses on the overview of paperless accounting, the benefits and drawbacks of it and the regulatory demands of implementing such a practice. The second part of chapter one details the use of cloud based electronic archival solutions, the benefits and risks, also the security aspects of said service.

The second chapter focuses on computer processable electronic invoices. In addition the chapter examines the regulatory demands imposed on the e-invoice service and the benefits and drawbacks of this solution. Furthermore the author introduces the major operators of e-invoicing service in Estonia.

The first part of the final chapter uses various statistical methods in order to point out the knowledge about and readiness to migrate to e-invoices, also the satisfaction of customers already using the service. The second part of the analysis focuses on Vändra Visa OÜ itself. First the description of the business is provided, an audit of the software currently used is conducted and the optimal providers for e-invoice service and accounting software will be determined.

On the basis of the first part of the study it can be said that e-invoices has the most significant impact on the small businesses as it helps to streamline the recordkeeping process. Furthermore it makes it trivially easy for the employees and manager to gain insight into the records.

In a large enterprise the effect of e-invoices is less profound as the number of people that need to be made familiar with the new process is large and time consuming. Tangible benefits can be achieved with end to end solutions rather than partial changes.

However there is a significant portion of businesses that do not wish to implement e-invoices, for instance because their current accounting software does not offer support for this service. In addition there is doubt to the quality and accessibility of the e-invoice service, not everyone believes that the service has a streamlining effect on the accounting processes. Similar scepticism can be found towards technological advancements in the past, such as automated teller machines and online banking, which have become commonplace today. The author sees similar future to the e-invoicing service.

Out of the 51 Vändra Visa OÜ customers queried 14 said to be currently using e-invoices. 30 said to be aware of e-invoices but not currently using them and further 21 of companies said to have no plans to implement e-invoices in the near future. Taking these findings into account it is impossible for the Vändra Visa OÜ to fully transfer over to solely e-invoicing service. In order to comply with the needs of all the customers the author, the CEO and the accountant focused mostly on creating paper free processes that satisfy both groups of customers. The customers who do not wish to use e-invoices shall receive electronic pdf invoices via e-mail, still keeping true to the aim of paperless records. Further time savings were realised by training the warehouse keeper to use the computer in order to directly receive customer orders and eliminating the need for the accountant to print and deliver the orders. The new process enables the warehouse keeper to receive the order, to complete the order, ship it and to send the e-invoice or electronic pdf invoice to the customer. To determine the optimum solution for accounting software the author introduced the available service providers and the solutions they offer, to the management on Vändra Visa OÜ. Upon considering the merits of different solution providers the management decided to continue using the services of the current solution provider's EEVA accounting software. To implement support for e-invoices, Telema's service was found to be optimal. In addition electronic archival of records to cloud based solution was implemented which is also offered by EEVA.

Deklareerin, et käesolev lõputöö, mis on minu iseseisva töö tulemus, on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli diplomi taotlemiseks ning selle alusel ei ole varem taotletud akadeemilist kraadi ega diplomit.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjanduslikest allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Autor: Eleri Kiveste, 02. juuni 2015
(nimi, kuupäev, allkiri)

Üliõpilaskood: 121386BDMR

Töö vastab kehtivatele nõuetele.

Juhendaja: Silver Toompalu, 02. juuni 2015
(nimi, kuupäev, allkiri)

Kaitsmisele lubatud: “ “ 2015

TTÜ TK kaitsmiskomisjoni esimees:

.....

(nimi, allkiri)